

**ՍԵՌԱԿԱՆ ԵՎ ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ԲՈՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԻՆ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԻ
ԵՎ ԱՊԱՍՏԱՆ ՀԱՅՑՈՂՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՍԲ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ:
ՀԱՐՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԶԵԿՈՒՅՑ**

Պատրաստված է

**ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով գերագույն
հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակի պատվերով
Երևան, Հայաստան**

**ԱՆԻ Դալլաքյան և Նարինե Հակոբյան
Ավագ գիտաշխատողներ
«Թուրփանջյան» հասարակական հետազոտությունների կենտրոն
Հայաստանի ամերիկյան համալսարան**

**Դոկտոր Լուսիկ Հ. Դանիելյան
Տնօրեն
«Թուրփանջյան» հասարակական հետազոտությունների կենտրոն
Հայաստանի ամերիկյան համալսարան**

Հոկտեմբեր 2008

*Աշխատանքային վերնագիր՝ UNHCR-ի պատվերով ԹՀՀԿ/ՀԱՀ-ի կողմից կին փախստականների և
ապաստան հայցողների նկատմամբ ՍԳԲ մասին հարցում*

Սույն փաստաթուղթը պատրաստվել է Եվրոպական հանձնաժողովի ֆինանսական աջակցությամբ: Արտահայտված տեսակետները և կարծիքները պատկանում են հեղինակներին և հնարավոր է, որ չհամընկնեն Եվրոպական հանձնաժողովի պաշտոնական տեսակետների հետ:

Բովանդակություն

Ամփոփում	5
Ներածություն	6
Մեթոդաբանություն	7
Հիմնական արդյունքները	9
Փախստականների փորձը	10
<i>Կյանքը հակամարտությունից առաջ.....</i>	10
<i>Հակամարտության պատճառով փախչելիս .....</i>	10
Սեռական և գենդերային բռնությունը տեղահանության ժամանակ.....	12
Հետկոնֆլիկտային սեռական և գենդերային բռնությունը Հայաստանում.....	14
<i>Հետկոնֆլիկտային բռնությունը քույրերի նկատմամբ.....</i>	16
Ընտանեկան բռնության չափերը.....	17
<i>Հարաբերությունները ներկա զուգընկերոջ հետ .....</i>	19
Վերաբերմունքը ընտանեկան բռնության նկատմամբ Հայաստանում	20
Գենդերային բռնության շարժառիթների ըմբռնման մակարդակը.....	22
Կին փախստականների և ապաստան հայցողների պարտադրված քայլերը	23
<i>Պարտադրված ամուսնություն .....</i>	23
<i>Պարտադրված արդրտ .....</i>	23
<i>Թրաֆիքինգ և պարտադրված մարմնավաճառություն .....</i>	24
<i>Երեխաներին լքելը .....</i>	24
<i>Ինքնասպանություն գործելը.....</i>	24
Կին փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները Հայաստանում.....	24
<i>Դժվար հասանելի ծառայությունները .....</i>	24
<i>Կողմնապահությունը կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ.....</i>	25
<i>Փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքների պաշտպանությունը .....</i>	26
Հիմնական արդյունքների ամփոփում.....	27
Աղյուսակներ 1-68ա.....	30
Հավելված Ա. Հարցվածների հիմնական զբաղմունքները հակամարտությունից առաջ.....	74

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր Ա. Տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս բռնության գործողությունների տոկոսները.....	13
Գծապատկեր Բ. Հայաստանում ընտանիքից դուրս բռնության գործողությունների տոկոսները.....	15
Գծապատկեր Գ. Ներկա անուսիմների կամ զուգընկերների կողմից բռնության գործողությունների տոկոսները.....	18
Գծապատկեր Դ. Կանանց խփելն արդարացնող հարցվածների տոկոսները.....	21
Գծապատկեր Ե. Դժվար հասանելի ծառայությունների տոկոսները.....	25

Ամփոփում

Սեռական և գենդերային բռնությունը (ՍԳԲ) տարածված երևույթ է հակամարտությունների ժամանակ: ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակը պայմանագիր է կնքել Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի Թուրփանջյան հասարակական հետազոտությունների կենտրոնի հետ, որպեսզի վերջինս իրականացնի հարցում՝ կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ սեռական և գենդերային բռնությունը բացահայտելու, ինչպես նաև տեղահանության ժամանակ և հետո՝ Հայաստանում, այդ բռնության ձևերն ու տարածվածության աստիճանը պարզելու համար:

Կին փախստականների/ապաստան հայցողների տասնյոթ տոկոսը ենթարկվել է բռնության առնվազն մեկ գործողության ընտանիքից դուրս որևէ մեկի կողմից տեղահանության ժամանակ, ընդ որում տասը հարցվածներից մեկին կա՛մ սպառնացել են զենքով, կա՛մ զրկել են սննդից, ջրից կամ քնից, կա՛մ պահել են իր կամքին հակառակ: Տասն այդպիսի միջադեպերից ութի ժամանակ բռնացողներն անծանոթ անձինք էին: Հարցվածների մոտ 60 տոկոսն ունեցել է հոգեբանական դժվարություններ այդ բռնության հետևանքով, իսկ երեք հարցվածներից մեկը՝ ֆիզիկական վնասվածքներ:

Հայաստանում հաստատվելուց հետո կանանց մոտ չորս տոկոսը ենթարկվել է բռնության առնվազն մեկ գործողության ընտանիքից դուրս որևէ մեկի կողմից, ընդ որում այդ միջադեպերի 40 տոկոսի ժամանակ բռնացողները հարևաններն էին: Հայաստանում ընտանիքից դուրս անձանց կողմից բռնարարքների ենթարկված հինգ հարցվածներից չորսն ունեցել են հոգեբանական դժվարություններ, իսկ չորսից մեկը՝ ֆիզիկական վնասվածքներ:

Ամուսնացած կամ զուգընկեր ունեցող հարցվածների 17 տոկոսը ենթարկվել է հոգեբանական, ֆիզիկական կամ սեռական բռնության առնվազն մեկ գործողության իր ներկա ամուսնու կամ զուգընկերոջ կողմից, ընդ որում յոթ տոկոսը ենթարկվել է ամեն օր կամ ամեն շաբաթ: Չորս հարցվածներից միայն մեկն է փորձել օգնություն ստանալ՝ իր ամուսնու կամ զուգընկերոջ դաժան վերաբերմունքի դեմ պայքարելու համար, և ամենաշատ դեպքերում այդ օգնության համար դիմել է ընտանիքի անդամներին:

Հինգ հիմնական պատճառները, որոնք հարցվածները նշել են որպես գենդերային բռնությունը բացատրող գործոններ, հետևյալն են. զուգընկերների կողմից թմրադեղերի և ալկոհոլի չարաշահումը, բռնարար տղամարդկանց լքել չցանկանալը կանանց կողմից, բռնարարների հոգեկան հիվանդ լինելը, կանանց և տղամարդկանց միջև անհավասար ուժերի հարաբերակցությունը և աղքատությունը:

Կին փախստականների/ապաստան հայցողների մեկ երրորդը դժվարություններ է ունեցել աշխատանք փնտրելիս իր կարգավիճակի պատճառով, իսկ 20 տոկոսը դժվարություններ է ունեցել նաև բժշկական օգնություն ստանալու ժամանակ: Տասը հարցվածներից մեկը համաձայնել է, որ իրեն չեն ընդունել այն աշխատանքի, որին նա դիմել էր, քանի որ նա փախստական է: Մեկ այլ տասից մեկը նշել է, որ իր երեխաների դասընկերները և ուսուցիչները կողմնապահ են նրանց նկատմամբ, քանի որ նրանք փախստական են:

Այդ կանանց մեկ երրորդը կարծում է, որ դժվարություններ ունի, քանի որ լավ չի տիրապետում հայերեն լեզվին: Հարցվածների 20 տոկոսը նշել է, որ հայ հասարակությունը բացասական վերաբերմունք ունի կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ, իսկ 30 տոկոսը կարծում է, որ կին փախստականները և ապաստան հայցողներն իրենց մեկուսացված են զգում Հայաստանում:

Կանանց գրեթե կեսը համաձայնել է, որ Հայաստանի կառավարությունը պաշտպանում է փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքները: Տասը հարցվածներից վեցը կարծում են, որ «միջազգային կազմակերպությունները բավարար ջանք չեն գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար»: Տասը հարցվածներից յոթը նկատել են, որ «Հայաստանի կառավարությունը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար»: Հարցվածների կեսն ասել է, որ «մեր համայնքի ղեկավարը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար»:

Ներածություն

Հայաստանում գոյություն չունեն համակարգված և վստահելի տվյալներ սեռական և գենդերային բռնության (ՍԳԲ) վերաբերյալ: Անհրաժեշտ է համակարգված կերպով հավաքագրել մեր երկրում սեռական և գենդերային բռնության տարածվածության աստիճանի և ձևերի վերաբերյալ տվյալներ, որոնք իրենց հերթին կնպաստեն, որպեսզի մշակվեն բովանդակ ռազմավարություններ՝ այդպիսի բռնության դեմ պայքարելու համար: ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակը փաստեր ուներ, որ սեռական և գենդերային բռնության միջադեպեր են գրանցվել ներկայումս Հայաստանում բնակվող փախստականների և ապաստան հայցողների շրջանում, և որոշել է օժանդակել մի այնպիսի ուսումնասիրության իրականացմանը, որը կբացահայտեր սեռական և գենդերային բռնության միջադեպերի բնույթն ու չափերը:

Այդ սոցիալական խնդիրը քողարկված է և թերի է ուսումնասիրված Հայաստանում: ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակը պայմանագիր է կնքել Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ) Թուրփանջյան հասարակական հետազոտությունների կենտրոնի (ԹՀՀԿ) հետ, որպեսզի վերջինս իրականացնի հարցում՝ կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ սեռական և գենդերային բռնությունը մանրամասն ուսումնասիրելու, ինչպես նաև այդ բռնության ձևերն ու տարածվածության աստիճանը պարզելու համար: Այս հարցումը տրամադրում է տեղեկատվություն, որը կօժանդակի ռազմավարությունների մշակմանը համապատասխան նախարարությունների և հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ՝ նպատակ ունենալով ամբողջական կերպով լուծելու սեռական և գենդերային բռնության հիմնախնդիրները:

Այս հարցման նպատակն է բացահայտել սեռական և գենդերային բռնությունը կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ, ինչպես նաև հասկանալ այդ բռնության ձևերը, առանձնահատկություններն ու տարածվածության աստիճանը, այսինքն, սեռական և գենդերային բռնության միջադեպերը ընտանիքից դուրս անձանց կողմից տեղահանման ժամանակ, ընտանիքից դուրս անձանց կողմից Հայաստանում, ինչպես նաև ներկա անուսինների կամ զուգընկերների կողմից: Այն նաև նպատակ ունի պարզելու կին փախստականների և ապաստան հայցողների պարտադրված քայլերը և ունեցած խնդիրները Հայաստանում, ինչպես նաև հասկանալու կին փախստականների և ապաստան հայցողների ըմբռնումն ու վերաբերմունքը գենդերային բռնության նկատմամբ:

Սեռական և գենդերային բռնության սահմանումը, որն օգտագործվում է Փախստականների հարցերով զերագույն հանձնակատարի գրասենյակի և իր գործընկերների կողմից, ընդգրկում է հետևյալ դրույթները¹.

- այն ուղղված է որևէ մեկի դեմ՝ ելնելով նրա սեռից;
- այն ներառում է գործողություններ, որոնց արդյունքում տեղի է ունենում ֆիզիկական, հոգեկան կամ սեռական վնաս կամ ցավ;
- հիմնական գոհերը կանայք և աղջիկներն են:

Այդ սահմանումն ընդգրկում է ֆիզիկական, սեռական և հոգեբանական բռնություն, որը տեղի է ունենում «ընտանիքում», «լայն հասարակության մեջ» կամ իրականացվում է «պետության կամ հաստատությունների կողմից»:

Սեփողարանություն

Հայաստանի 18-ից 75 տարեկան կին փախստականների և ապաստան հայցողների ներկայացուցչական ընտրանքն ստեղծելու համար ԹՀՀԿ-ն դիմել է ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով զերագույն հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակ՝ Հայաստանի կին փախստականների և ապաստան հայցողների տվյալների բազան տրամադրելու խնդրանքով: Այդ տվյալների բազան պարունակում էր տեղեկատվություն Ադրբեջանից և Իրաքից ժամանած փախստականների և ապաստան հայցողների վերաբերյալ:

Թիրախային բնակչությունը բաղկացած է 18-ից 75 տարեկան 2,024 կին փախստականներից և ապաստան հայցողներից՝ հետևյալ բաշխվածությամբ. 1,775 փախստական Ադրբեջանից, 246 փախստական Իրաքից և երեք ապաստան հայցող Իրաքից: Մեծ թվով փախստականներ և ապաստան հայցողներ ունեցող հինգ մարզերն են Երևանը, Արարատը, Կոտայքը, Սյունիքը և Տավուշը:

Թիրախային ընտրանքը կազմում էր 334 կին՝ 95 տոկոս վստահության մակարդակն ապահովելու համար: Ինչպես պարզվել է փորձարկման ժամանակ, տվյալների բազայում ընդգրկված բազմաթիվ կանայք այլևս չէին բնակվում նշված հասցեներում, և, հետևաբար, ԹՀՀԿ-ն իրականացրել է ընտրանքի լրացուցիչ փորձարկում և ճշտել չորս տարբեր մարզերի մոտ 150 գյուղաբնակ կանանց գտնվելու վայրը՝ որոշելու համար, թե որն է լինելու ընտրանքն ավելացնելու օպտիմալ տոկոսը: ԹՀՀԿ-ն կապվել է գյուղապետերի հետ և պարզել, որ կին փախստականների և ապաստան հայցողների ցանկն ունի մոտ 30 տոկոս անճշտություն:

Արդյունքում, ընտրանքն ավելացվել է մոտ 30 տոկոսով, և ընդհանուր հաշվով 500 կին է ընտրվել Հայաստանի ամբողջ տարածքով՝ հարցազրույցների նվազագույն թիվը (334) ապահովելու համար: Ընտրանքն ստեղծվել է՝ օգտագործելով տվյալների բազայում ընդգրկված բոլոր կանանց համակարգված պատահական ընտրանքի մեթոդը: Այդ 500 ընտրված կանանցից 442-ը փախստականներ էին Ադրբեջանից, 57-ը փախստականներ էին Իրաքից, և մեկ անձ ապաստան հայցող էր Իրաքից:

Ընտրանքի մեջ ընդգրկված բոլոր գյուղերի ղեկավարների հետ նախօրոք ճշտվել է, թե արդյոք ընտրված կին փախստականները և ապաստան հայցողները ներկայումս բնակվում են այդ գյուղերում:

---

¹ Այն հիմնված է ՄԱԿ-ի Կանանց նկատմամբ բռնության վերացման մասին հռչակագրի կողմից ընդունված սահմանման վրա (տե՛ս 1993-ի դեկտեմբերի 20-ին 48/104 բանաձևով Գլխավոր ասամբլեայի կողմից ընդունված Հռչակագրի 1-ին և 2-րդ հոդվածները):

ԹՀՀ-ն ՄԱԿ-ի Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի հայաստանյան գրասենյակի կողմից պահանջվող տեղեկատվության հիման վրա մշակել է չափորոշիչներ ու հատուկ այդ նպատակով կազմված հարցաթերթիկ: Չափորոշիչներ մշակելիս ԹՀՀ-ն փորձել է գտնել փախստականների նկատմամբ սեռական և գենդերային բռնության ոլորտում անցկացված համապատասխան հարցումներ, որոնք ունենան վստահելի և ճշգրիտ չափորոշիչներ²: Հարցաթերթիկի բոլոր չափորոշիչները փորձարկվել են, և արվել են համապատասխան շտկումներ:

Ընդհանուր հաշվով 2008-ի սեպտեմբերի 26-ից մինչև հոկտեմբերի 12-ը անց է կացվել 392 դեմ առ դեմ հարցազրույց: Այդ 392 հարցվածներից 355-ն Ադրբեյջանից էին, իսկ 37-ը՝ Իրաքից: Այլուսակներ 1, 2 և 3-ը ցույց են տալիս անցկացված հարցազրույցների թիվը՝ մարզային կտրվածքով, ինչպես նաև քաղաքային և գյուղական ընտրանքներում ընդգրկված տնային տնտեսությունների թիվը: Ըստ անհրաժեշտության՝ որակական տվյալները կողավորվել են, և բոլոր տվյալները մուտքագրվել եր SPSS (վիճակագրական փաթեթ հասարակական ուսումնասիրությունների համար) վերլուծության համար:

ԹՀՀ-ի հարցազրուցավարները չեն կարողացել գտնել ընտրանքի մեջ ընդգրկված 77 կանանց, երբ փորձել են գտնել նրանց ըստ տվյալների բազայում գրանցված հասցեների: ԹՀՀ-ի կողմից ձեռք բերված տեղեկատվության համաձայն՝ այդ 77 ընտրված կանանց 22 տոկոսը ներկայումս բնակվում է մեկ այլ քաղաքում կամ գյուղում, իսկ 19 տոկոսի հասցեները սխալ են գրանցված տվյալների բազայում: Եվս 19 տոկոսի գտնվելու վայրը ոչ մեկին հայտնի չէ: Տասնութ տոկոսը երկրից դուրս է: Մերժման տոկոսը չորս է:

Հարցազրույցներն անց են կացվել հարցման մասնակիցների կողմից նախընտրած լեզվով: Հարցաթերթիկի հայերեն տարբերակին զուգահեռ պատրաստվել են ռուսերեն և անգլերեն տարբերակները, որոնք օգտագործվել են անհրաժեշտության դեպքում:

Հարցվածները տեղեկացվել են, որ պատասխանների անանունությունը երաշխավորվում է: Ի լրումն, հարցազրույցների սկզբում հարցվածներից ցույց են տրվել հարցաթերթիկները՝ նրանց հավաստիացնելու համար, որ իրենց անունները կամ հասցեները ոչ մի տեղ չեն գրանցվում:

Հարցազրուցավարները գրանցել են նաև հարցազրույցն այլ անձանց ներկայությամբ անցկացնելու հանգամանքը: Հարցազրույցների 64 տոկոսն անցկացվել է առանց ուրիշ անձանց ներկայության: Հարցազրույցների ութ տոկոսը անցկացվել է հարցվածների ամուսինների կամ զուգընկերների ներկայությամբ: Հարցազրույցների մոտ 12 տոկոսի ժամանակ ներկա են եղել տնային տնտեսության այլ մեծահասակ անդամներ, իսկ հարցազրույցների ինը տոկոսի դեպքում ներկա են եղել երեխաները:

Այս հարցման տվյալների հավաքագրման ժամանակ ԹՀՀ-ն օգտագործել է և՛ դեմ առ դեմ հարցազրույցներ, և՛ ինքնուրույն լրացման քարտեր: Հարցազրույցների ժամանակ հարցվածներին տրվել են քարտեր՝ դրանք ինքնուրույն լրացնելու համար: Այդ ինքնուրույն լրացման քարտերը ներառում էին բռնության ու ճնշումների որոշակի գործողություններ, և այդ գործողություններից յուրաքանչյուրի դեպքում հարցվածներին խնդրել են նշել, թե ինչ հաճախականությամբ են իրենք ենթարկվել այդպիսի բռնության և ճնշումների: ԹՀՀ-ն հաջողությամբ է օգտագործել այս մեթոդը զգայուն հարցեր հետազոտող իր նախկին ուսումնասիրությունների ժամանակ, և, ինչպես և ակնկալվում էր, այս հարցման ժամանակ

² Տե՛ս Հակամարտությունների ժամանակ փախստականների վերարտադրողական առողջության (ՀՓՎԱ) դաշինք (2004) «Գենդերային բռնության չափման ձեռնարկ՝ հակամարտությունների վայրերում բռնության բացահայտման, ծրագրի մշակման, վերահսկման և գնահատման համար»: Նյու Յորք, ՆՅ: ՀՓՎԱ:

նույնպես այն ապացուցեց իր արդյունավետությունը: Ինքնուրույն լրացման քարտերը վեր հանեցին բռնության այնպիսի միջադեպեր, որոնց մասին հարցվածները, հնարավոր է, որ կամաչեին հայտնել բարձրաձայն: Ի լրումն, որոշ դեպքերում հարցազրույցները հնարավոր չէր անցկացնել առանձին, և ինքնուրույն լրացման քարտերն այդպիսի դեպքերում լավ հնարք էր խնդիրների մասին իմանալու համար:

Հարցազրույցների վերջում հարցման մասնակիցներին տրամադրվել են սեռական և գենդերային բռնության մասին տեղեկատվական թերթիկներ և թեժ գծի հեռախոսահամարը:

Հիմնական արդյունքները

Այս բաժինն ամփոփում է հարցման արդյունքները և բաղկացած է ութ ենթաբաժիններից. փախստականների փորձը, սեռական և գենդերային բռնությունը տեղահանության ժամանակ, հետկոնֆլիկտային սեռական և գենդերային բռնությունը Հայաստանում, ընտանեկան բռնության չափերը, Հայաստանում ընտանեկան բռնության նկատմամբ վերաբերմունքը, գենդերային բռնության շարժառիթների ըմբռնման մակարդակը, կին փախստականների և ապաստան հայցողների պարտադրված քայլերը և կին փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները Հայաստանում:

Հարցվածների միջին տարիքը 47 էր (տե՛ս Աղյուսակ 59): Հարցվածների մոտ 55 տոկոսն ավարտել է 10-ամյա միջնակարգ դպրոց, 45 տոկոսը հաճախել է կամ ավարտել է համալսարան, քոլեջ/ուսումնարան կամ տեխնիկում³ (տե՛ս Աղյուսակ 60): Հարցվածների 25 տոկոսն աշխատում էր լրիվ կամ կես դրույքով, ներառյալ ինքնազբաղվածությունը (տե՛ս Աղյուսակ 61): Հարց է տրվել նաև տնային տնտեսության նախորդ ամսվա ընդհանուր եկամտի մասին⁴, և նշված գումարը կազմել է 1,700-ից մինչև 600,000 ՀՀ դրամ՝ միջին հաշվով 65,375⁵ ՀՀ դրամ՝ մեկ տնային տնտեսության հաշվարկով (տե՛ս Աղյուսակ 62):

Երևանի բոլոր բնակիչներն ավելի կրթված են և տնային տնտեսության առումով ունեն ավելի բարձր եկամուտ, քան մարզերի քաղաքների բնակիչները: Նույն տարբերությունը նկատելի է քաղաքային և գյուղական բնակիչների միջև:

Հարցվածների 33 տոկոսն իր տնային տնտեսության գլխավորն⁶ էր (տե՛ս Աղյուսակ 63):

Հարցվածների 52 տոկոսն ամուսնացած էր, մինչդեռ 20 տոկոսը երբեք ամուսնացած չի եղել, իսկ 18 տոկոսն այրի էր: Ութ տոկոսն ամուսնալուծված էր (տե՛ս Աղյուսակ 64): 205 ամուսնացած կանայք այդ կարգավիճակում են, միջին հաշվով, 25 տարի (տե՛ս Աղյուսակ 64ա):

Ամուսնացած հարցվածների 95 տոկոսը հայտնել է, որ իր ամուսինն ապրում է իր հետ նույն տնային տնտեսությունում (տե՛ս Աղյուսակ 65): Հարցվածների հետ չբնակվող ամուսինները բացակայում են, միջին հաշվով, հինգ տարի:

³ Կրթական մակարդակի հիման վրա վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություններ գտնելու նպատակով այդ չափորոշիչը կողավորվել է երկու կատեգորիայի. դպրոցից հետո որևէ ուսումնական հաստատություն ավարտած հարցվածներ և դպրոցից հետո ոչ մի ուսումնական հաստատություն չավարտած հարցվածներ:

⁴ Ներառյալ բոլոր աշխատավարձերը, ինքնազբաղվածությունից և այլ աղբյուրներից ստացված եկամուտները, թոշակները և ընկերներից, բարեկամներից և պետությունից ստացված օգնությունը, 2008-ի օգոստոսին:

⁵ Միջին փոխարժեքը 2008-ի օգոստոսին՝ 302 ՀՀ դրամ = 1 ԱՄՆ դոլար:

⁶ Սահմանումը՝ տնային տնտեսությունում բոլոր հիմնական որոշումների համար պատասխանատու անձը:

Հարցվածների մոտ 78 տոկոսը երեխաներ ունի (տե՛ս Աղյուսակ 66), որոնց տարիքը տատանվում է մեկ ամսականից մինչև 57 տարեկան՝ միջին հաշվով 25 տարեկան: Հարցվածների չորս տոկոսը վերջին տարվա ընթացքում հղի է եղել (տե՛ս Աղյուսակ 67):

Հարցվածների մոտ 11 տոկոսը հաշմանդամ էր, և հաշմանդամների 51 տոկոսը հայտնել է, որ ստանում է հաշմանդամության նպաստ կառավարության կողմից (տե՛ս Աղյուսակներ 68 և 68ա):

Տվյալների մեծ մասի համար օգտագործվել են վիճակագրական թեստեր՝ պարզելու համար, թե արդյոք գոյություն ունեն տարբերություններ քաղաքների և գյուղերի, երևանի և տասը մարզերի քաղաքների բնակիչների միջև, ինչպես նաև տարբերություններ՝ այսօրվա մարզերի, զբաղվածության կարգավիճակով, եկամտի չափով, կրթական մակարդակով և հաշմանդամության կարգավիճակով: Եթե վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի արդյունքներ գոյություն ունեն, ապա դրանք ընդգրկված են վերլուծության այս բաժնում:

Փախստականների փորձը

Մի քանի հարցի օգնությամբ փորձ է արվել հասկանալու կին փախստականների և ապաստան հայցողների կյանքը հակամարտությունից առաջ: Այդ հարցերը տրվել են հարցման բոլոր մասնակիցներին, ովքեր փախել են Իրաքից հակամարտության պատճառով, անկախ նրանց տարիքից: Սակայն հակամարտության պատճառով Ադրբեջանից փախած հարցվածներին այդ հարցերն տրվել են միայն այն դեպքում, եթե նրանք 30 տարեկան կամ բարձր էին հարցման պահին՝ համոզվելու համար, որ իրենք առնվազն 10 տարեկան են եղել այն ժամանակ, երբ բռնի տեղահանվել են:

Արդյունքում, բոլոր 392 հարցվածների միայն մոտ 86 տոկոսն է (n=335) պատասխանել փախստականների և ապաստան հայցողների փորձի վերաբերյալ հարցերին:

Կյանքը հակամարտությունից առաջ

Այդ 335 հարցվածների 73 տոկոսը ծնվել է Ադրբեջանում, 11 տոկոսը՝ Իրաքում, մոտ ութ տոկոսը՝ Հայաստանում, և մեկ այլ ութ տոկոսը՝ Լեռնային Ղարաբաղում (տե՛ս Աղյուսակ 4):

Այդ հարցվածների 76 տոկոսը քաղաքում էր բնակվում հակամարտությունից առաջ, մոտ վեց տոկոսը՝ ավանում, և մոտ 18 տոկոսը՝ գյուղում (տե՛ս Աղյուսակ 5):

Հարցվածների մոտ 19 տոկոսը տնային տնտեսուհի էր հակամարտությունից առաջ, մինչդեռ գրեթե 14 տոկոսը՝ աշակերտ կամ ուսանող: Մյուս երեք զբաղմունքները, որոնք հարցվածներն ունեցել են հակամարտությունից առաջ, գործարանում աշխատելն է (13 տոկոս), դասավանդելը (10 տոկոս) և հաշվապահությունը (հինգ տոկոս) (տե՛ս Հավելված Ա-ն նշված բոլոր զբաղմունքների ցանկով):

Հակամարտության պատճառով փախչելիս

Ադրբեջանից փախստական հարցվածների 72 տոկոսը լքել է իր տունը հակամարտության պատճառով 1988-ին, իսկ մոտ 20 տոկոսը՝ 1989-ին:

Իրաքից փախստական հարցվածների 35 տոկոսը փախել է հակամարտության պատճառով 2006-ին, մոտ 19 տոկոսը՝ 2004-ին, և գրեթե 14 տոկոսը՝ 2007-ին:

Այն հարցին, թե ինչ երթուղի են օգտագործել Ադրբեջանը կամ Իրաքը լքելիս, հարցվածները նշել են հակամարտության երկրից դեպի Հայաստան կա՛մ ուղիղ գալու, կա՛մ անուղղակի հասնելու՝ հակամարտության երկրում և Հայաստանում այլ քաղաքներ և գյուղեր անցնելով, կա՛մ որևէ տարանցիկ երկրով անցնելու մասին: Ադրբեջանից փախստական հարցվածների 36 տոկոսը (n=108) և Իրաքից փախստական հարցվածների մոտ 11 տոկոսը (n=4) իրենց բնակավայրից հակամարտության երկրում ուղիղ եկել են Հայաստան՝ իրենց ներկա բնակավայրը (տե՛ս Աղյուսակներ 6ա և 6բ):

Ադրբեջանից Հայաստանում իր ներկա բնակավայրն անմիջապես ժամանած հարցվածների մեծամասնությունը (42 տոկոս) հակամարտությունից փախչելուց օգտագործել է ինքնաթիռ, 25 տոկոսն օգտագործել է զնացք, 19 տոկոսը՝ ավտոմեքենա, իսկ յոթ տոկոսը՝ բեռնատար ավտոմեքենա (տե՛ս Աղյուսակ 7ա): Իրաքից Հայաստանում իր ներկա բնակավայրն անմիջապես ժամանած հարցվածների կեսն օգտագործել է ինքնաթիռ, մինչդեռ մյուս կեսը՝ ավտոմեքենա (տե՛ս Աղյուսակ 7բ):

Ադրբեջանից հարցվածների մոտ 49 տոկոսը (n=145) եկել է իր ներկա բնակավայրը Հայաստանում՝ անցնելով այլ բնակավայրերով. այդ հարցվածները փախել են հակամարտությունից կա՛մ անցնելով Ադրբեջանի մեկ այլ քաղաքով կամ գյուղով, կա՛մ մինչ իրենց ներկա բնակավայրը ժամանելն անցել են Հայաստանի մեկ այլ քաղաքով կամ գյուղով (տե՛ս Աղյուսակ 6ա): Այդ հարցվածների կեսից մի փոքր ավելին (53 տոկոս) օգտագործել է ավտոմեքենա, 26 տոկոսը՝ ինքնաթիռ, իսկ ինը տոկոսը՝ ավտոբուս (տե՛ս Աղյուսակ 8ա օգտագործված բոլոր տրանսպորտային միջոցների ցանկով): Իրաքից հարցվածներից միայն մեկն է ժամանել իր ներկա բնակավայրը Հայաստանում՝ անցնելով այլ բնակավայրեր թե՛ Իրաքում, թե՛ Հայաստանում, և նա օգտագործել է ինքնաթիռ, ավտոբուս և ավտոմեքենա՝ Հայաստան ժամանելու համար (տե՛ս Աղյուսակներ 6բ և 8բ):

Ադրբեջանից հարցվածների 15 տոկոսը (n=45) և Իրաքից հարցվածների մոտ 87 տոկոսը (n=32) ժամանել են Հայաստան՝ անցնելով տարանցիկ երկրներով (տե՛ս Աղյուսակներ 6ա և 6բ): Ի լրումն, Ադրբեջանից ժամանած այդ 45 հարցվածներից չորսը փոխել են երկու տարանցիկ երկիր մինչ Հայաստան հասնելը: Ադրբեջանից Հայաստան տարանցիկ երկրով ժամանած հարցվածների մոտ 37 տոկոսն օգտագործել է զնացք այն պահից, երբ փախել է հակամարտության պատճառով, մինչ տարանցիկ երկրով Հայաստան հասնելը, 35 տոկոսն օգտագործել է ինքնաթիռ, իսկ 18 տոկոսը՝ ավտոմեքենա (տե՛ս Աղյուսակ 9ա):

Իրաքից Հայաստան տարանցիկ երկրով ժամանած հարցվածների կեսից մի փոքր ավելին (52 տոկոս) օգտագործել է ինքնաթիռ, 29 տոկոսն օգտագործել է ավտոմեքենա, իսկ 20 տոկոսը՝ ավտոբուս (տե՛ս Աղյուսակ 9գ):

Ադրբեջանից տեղահանված հարցվածների մեծամասնությունը ժամանել է Հայաստան՝ անցնելով Ռուսաստանի (59 տոկոս) կամ Վրաստանի (29 տոկոս) տարածքով: Հակամարտության պատճառով Իրաքից փախած հարցվածների մեծ մասը (91 տոկոս) անցել է Սիրիայի տարածքով՝ Հայաստան հասնելու համար (տե՛ս Աղյուսակ 9բ և Աղյուսակ 9դ տարանցիկ երկրների ցանկերով):

Այն հարցին, թե Հայաստանի որ բնակավայրն է առաջինը ժամանել, տեղահանված հարցվածների մոտ 75 տոկոսը նշել է Երևանը: Այնուհետև նշվել են Սյունիքի, Տավուշի, Գեղարքունիքի և Կոտայքի մարզերի քաղաքներն ու գյուղերը (տե՛ս Աղյուսակ 10 Հայաստանի այն բոլոր բնակավայրերի ցանկով, որտեղ հարցվածներն առաջինն են ժամանել):

Սեռական և գենդերային բռնությունը տեղահանության ժամանակ

Կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ սեռական և գենդերային բռնության չափերը պարզելու նպատակով դեմ առ դեմ հարցազրույցների ժամանակ հարցվածներին տրվել են երեք քարտեր՝ դրանք ինքնուրույն լրացնելու համար:

Առաջին քարտը պարունակում էր հարցեր, որոնց նպատակն էր բացահայտել, թե արդյոք հարցվածները ենթարկվել են բռնության տարբեր գործողությունների այն ժամանակահատվածում, երբ հակամարտության պատճառով փախել են իրենց ծննդավայրից և ժամանել Հայաստան: Այդ հարցն առնչվում էր այն գործողություններին, որոնք իրականացվել են հարցվածների ընտանիքից դուրս անձանց կողմից, ինչպես օրինակ՝ զինվորների, ոստիկանության և սահմանապահների կողմից, և այդ գործողությունները կարող էին տեղի ունենալ այնպիսի վայրերում, ինչպիսիք են՝ ճանապարհին, փախստականների ճամբարում կամ մեկ այլ քաղաքում կամ գյուղում:

Ինքնուրույն լրացման առաջին քարտի հարցերը տրվել են հակամարտության պատճառով Ադրբեյջանից փախած միայն այն հարցվածներին, ովքեր հարցման պահին 30 տարեկան կամ բարձր էին, կամ ովքեր առնվազն 10 տարեկան են եղել Ադրբեյջանից հակամարտության պատճառով փախչելու ժամանակ: Իրաքից փախած 18-ից 75 տարեկան բոլոր փախստականները և ապաստան հայցողներն ընդգրկվել են հարցման այս մասում:

Այդ բոլոր հարցվածների 17 տոկոսը (n=57) ենթարկվել է բռնության առնվազն մեկ գործողության ընտանիքից դուրս որևէ մեկի կողմից տեղահանության⁷ ժամանակ (տե՛ս Աղյուսակներ 11 և 11ա): Այդ բոլոր հարցվածների չորս տոկոսը հայտնել է, որ տեղահանության ժամանակ ենթարկվել է առնվազն մեկ այդպիսի գործողության ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

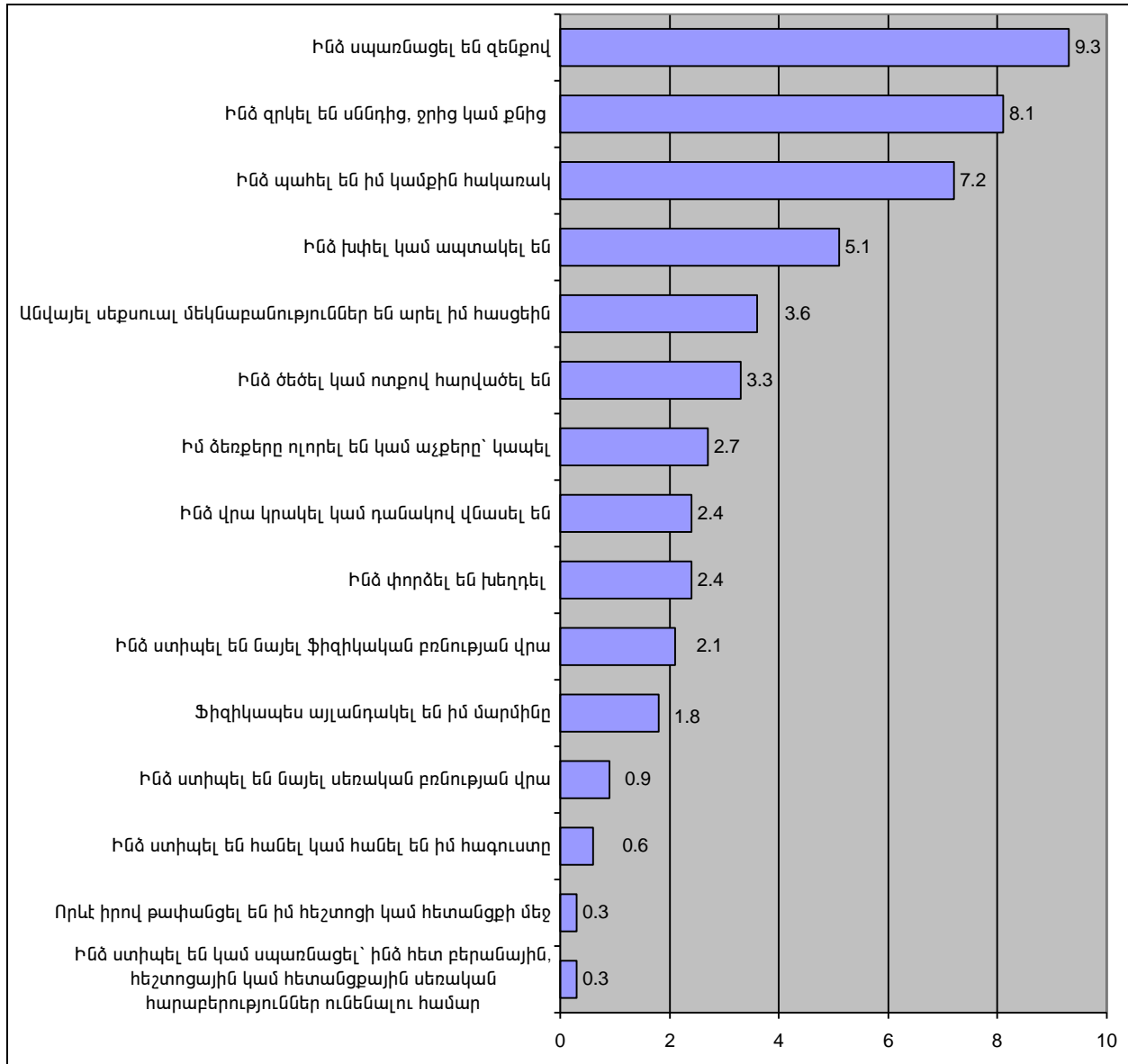
Ադրբեյջանից հարցվածների 17 տոկոսը և Իրաքից հարցվածների մոտ 14 տոկոսը հայտնել են, որ տեղահանության ժամանակ ենթարկվել են բռնության առնվազն մեկ գործողության ընտանիքից դուրս անձանց կողմից: Միայն Ադրբեյջանից հարցվածներն են (հինգ տոկոս) ենթարկվել այդպիսի գործողությունների ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

Հարցվածների ինը տոկոսը նկատել է, որ հակամարտության պատճառով փախչելու ժամանակ իրեն սպառնացել են ինչ-որ տեսակի զենքով առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում երկու տոկոսն ասել է՝ ամեն օր կամ ամեն շաբաթ: Հարցվածների ութ տոկոսը հայտնել է, որ իրեն զրկել են սննդից, ջրից կամ քնից առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում երեք տոկոսը զրկվել է ամեն օր կամ ամեն շաբաթ: Հարցվածների յոթ տոկոսը մատնանշել է, որ հակամարտության պատճառով փախչելու ժամանակ իրեն պահել են իր կամքին հակառակ առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում մոտ մեկ տոկոսը ենթարկվել է այդպիսի գործողության ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

Հարցվածների հինգ տոկոսը հայտնել է, որ հակամարտության պատճառով փախչելու ժամանակ իրեն խփել կամ ապտակել են առնվազն մեկ անգամ, իսկ մոտ չորս տոկոսի հասցեին հնչել են անվայել սեքսուալ մեկնաբանություններ առնվազն մեկ անգամ: Գծապատկեր Ա-ն ներկայացնում է տեղահանության ժամանակ առնվազն մեկ անգամ տեղի ունեցած ընտանիքից դուրս բռնության գործողությունների գումարային տոկոսները:

⁷ «Տեղահանությունը» ենթադրում է, որ որևէ մեկին կամ որևէ անձանց իրենց տնից կամ բնակավայրից բռնի տեղահանել են, և այն կարող է փոխարինվել «բռնի միգրացիա» կամ «բռնի տեղահանություն» արտահայտություններով:

Գծապատկեր Ա. Տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս բռնության գործողությունների տոկոսները

Եթե հարցվածները «երբեք» պատասխանից բացի նշել են այլ տարբերակներ տեղահանության ժամանակ տեղի ունեցած բռնության գործողություններ թվարկող ինքնուրույն լրացման քարտում, ապա նրանց տրվել են մի քանի լրացուցիչ հարցեր՝ բացահայտելու համար, թե ովքեր են եղել բռնացողները, արդյոք հարցվածներն ունեցել են վնասվածքներ դաժան վերաբերմունքի պատճառով, և, եթե ունեցել են, արդյոք դիմել են բժշկական օգնության այդ վնասվածքների պատճառով:

Տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս անձանց կողմից բռնության առնվազն մեկ գործողության ենթարկված հարցվածների մոտ 83 տոկոսը հայտնել է, որ չի ճանաչում բռնարարներին, իսկ մոտ յոթ տոկոսն ասել է, որ բռնացողները զինվորներն էին (տե՛ս Աղյուսակ 12): Աղբյուրից հարցվածներն են միայն նշել, որ բռնարարները զինվորներն էին:

Տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս անձանց կողմից բռնության առնվազն մեկ գործողության ենթարկված հարցվածների մոտ 60 տոկոսն արդյունքում ունեցել է հոգեբանական դժվարություններ: Այնուհետև նշվել են կապտուկներ, քերծվածքներ, վերքեր (26 տոկոս), խորը վերքեր կամ կտրվածքներ (18 տոկոս), գիտակցության կորուստ (16 տոկոս) և հողախախտումներ (12 տոկոս) (տե՛ս Աղյուսակներ 13 և 13ա): Ընդհանուր առմամբ, բռնության ենթարկված հարցվածների մոտ 32 տոկոսն ունեցել է ինչ-որ տեսակի ֆիզիկական վնասվածքներ:

Դաժան վերաբերմունքի պատճառով վնասվածքներ ստացած հարցվածների մոտ 21 տոկոսը դիմել է բժշկական օգնության (տե՛ս Աղյուսակ 14): Բժշկի կամ հիվանդանոց չդիմած հարցվածների մոտ 26 տոկոսը բացատրել է, որ չի դիմել բժշկական օգնության, քանի որ չի համարել այն լուրջ խնդիր: Տասնինը տոկոսը հայտնել է, որ չկար որևէ մեկը, ում կարող էր դիմել օգնության համար: Տասնվեց տոկոսը չգիտեր, թե որտեղ կարելի է դիմել: Մոտ 13 տոկոսը չէր հավատում, որ որևէ մեկը կարող էր օգնել: Մոտ 10 տոկոսը ժամանակ չուներ բժշկական օգնության դիմելու համար (տե՛ս Աղյուսակ 15):

Հետևող ֆիզիկոսային սեռական և գենդերային բռնությունը Հայաստանում

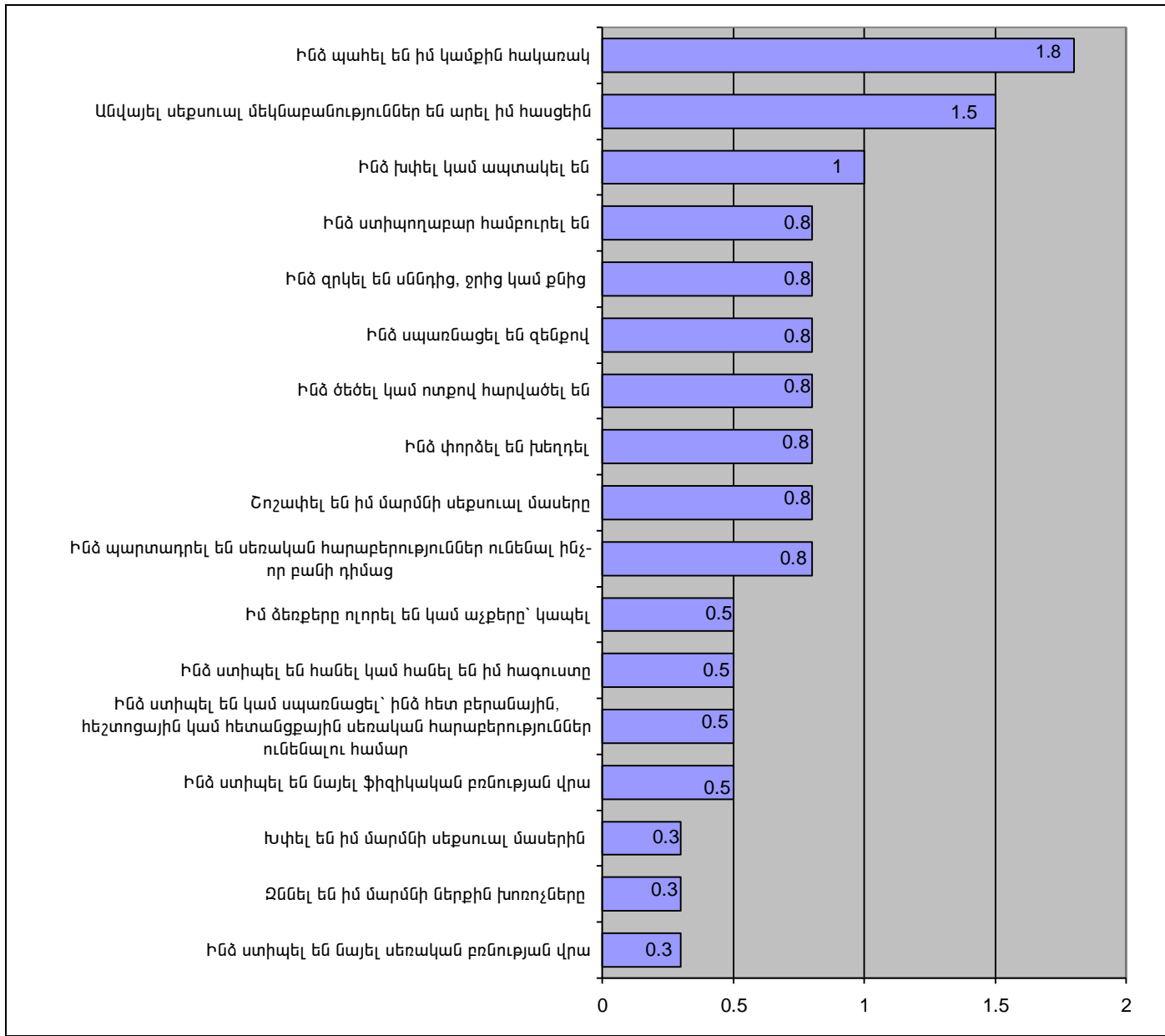
Ինքնուրույն լրացման երկրորդ քարտը հարցնում էր ֆիզիկական և սեռական բռնության այն գործողությունների մասին, որոնց կին փախստականները և ապաստան հայցողները ենթարկվել են Հայաստանում՝ այն պահից, երբ նրանք ժամանել են Հայաստան, մինչև հիմա: Այն առնչվում էր այն գործողություններին, որոնք իրականացվել են հարցվածների ընտանիքից դուրս անձանց կողմից, ինչպես օրինակ՝ ոստիկանության, զինվորների, բարեգործական կազմակերպությունների անդամների կամ հարևանների և այլոց կողմից:

Հարցվածների մոտ չորս տոկոսը (n=14) ենթարկվել է քարտում նշված բռնության առնվազն մեկ գործողության ընտանիքից դուրս անձանց կողմից Հայաստանում՝ այն պահից, երբ ժամանել է, մինչև հիմա (տե՛ս Աղյուսակներ 16 և 16ա): Միայն մեկ հարցված է հայտնել, որ ենթարկվել է առնվազն մեկ այդպիսի գործողության ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

Հարցվածների մոտ երկու տոկոսը նշել է, որ Հայաստանում ընտանիքից դուրս անձինք իրեն պահել են իր կամքին հակառակ առնվազն մեկ անգամ: Հարցվածների մեկ այլ երկու տոկոսը հայտնել է, որ իր հասցեին հնչել են անվայել սեքսուալ մեկնաբանություններ առնվազն մեկ անգամ: Հարցվածների մեկ տոկոսին իր ընտանիքից դուրս անձինք խփել կամ ապտակել են առնվազն մեկ անգամ Հայաստանում:

Գծապատկեր Բ-ն ներկայացնում է Հայաստանում հարցվածների ընտանիքից դուրս անձանց կողմից առնվազն մեկ անգամ իրականացված բռնության գործողությունների գումարային տոկոսները:

Գծապատկեր Բ. Հայաստանում ընտանիքից դուրս բռնության գործողությունների տոկոսները

Եթե հարցվածները «երբեք» պատասխանից բացի նշել են այլ տարբերակներ բռնության գործողություններ թվարկող ինքնուրույն լրացման քարտում, ապա նրանց տրվել են մի քանի լրացուցիչ հարցեր՝ բացահայտելու համար, թե ովքեր են եղել բռնացողները, արդյոք հարցվածներն ասել են որևէ մեկին իրենց հետ պատահածի մասին, արդյոք հարցվածներն ունեցել են վնասվածքներ դաժան վերաբերմունքի պատճառով, և, եթե ունեցել են, արդյոք դիմել են բժշկական օգնության այդ վնասվածքների պատճառով:

Ընտանիքից դուրս անձանց կողմից բռնության և ճնշման առնվազն մեկ գործողության ենթարկված հարցվածների մոտ 44 տոկոսը նշել է, որ հարևաններն են եղել բռնացողները, իսկ 25 տոկոսը նշել է, որ չի ճանաչում բռնարարներին (տե՛ս Աղյուսակ 17): Բռնության այդ

միջադեպերի ժամանակ հարևանները հիմնականում վիրավորել կամ հայիոյել են հարցվածներին:

Ընտանիքից դուրս անձանց կողմից բռնության առնվազն մեկ գործողության ենթարկված հարցվածների միայն մոտ 29 տոկոսն է հայտնել իր հետ պատահածի մասին որևէ մեկին (տե՛ս Աղյուսակ 18): Իրենց հետ պատահածի մասին նրանք հայտնել են ընտանիքի անդամներին, ընկերներին և ոստիկանությանը, ինչպես նաև նամակներ են ներկայացրել պետական պաշտոնյաներին և ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակ:

Այն հարցվածները, ովքեր ոչ մեկին չեն հայտնել իրենց հետ պատահած միջադեպերի մասին, բաց հարցի ժամանակ նշել են չհայտնելու պատճառները (տե՛ս Աղյուսակ 19): Այդ հարցվածների 30 տոկոսը նկատել է, որ այդ միջադեպի մասին որևէ մեկին հայտնելը չէր օգնի իրեն, 20 տոկոսը չէր հավատում, որ որևէ մեկը կարող էր օգնել, և մեկ այլ 20 տոկոսն ասել է, որ պարզապես չէր ցանկանում այդ միջադեպի մասին հայտնել որևէ մեկին:

Հարցվածները նշել են, որ ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակը, ընկերները և հետախուզության ծառայողը ամենաշատն են օգնել իրենց հաղթահարել այդ բռնությունը: Իր հետ պատահած միջադեպի մասին այլ անձանց հայտնած հարցվածների մեծ մասը չգիտի, թե այլ ինչ միջոցներ կարող էին օգտակար լինել բռնությունը հաղթահարելու համար:

Այն հարցին, թե ինչն է եղել ամենաօգտակարը իր հետ պատահած բռնության միջադեպը հաղթահարելու համար, հարցվածների կեսը պատասխանել է, որ ինքը, իր բնավորությունը և լավատեսությունն են եղել ամենաօգտակարը, մինչդեռ մեկ այլ կեսը հայտնել է, որ ոչինչ չի օգնել:

Հայաստանում ընտանիքից դուրս անձանց կողմից բռնության առնվազն մեկ գործողության ենթարկված հարցվածների մոտ 79 տոկոսն արդյունքում ունեցել է հոգեբանական դժվարություններ: Այնուհետև նշվել են գիտակցության կորուստ (21 տոկոս), կապտուկներ, քերծվածքներ, վերքեր (21 տոկոս) և խորը վերքեր կամ կտրվածքներ (14 տոկոս) (տե՛ս Աղյուսակ 20): Ընդհանուր առմամբ, բռնության ենթարկված հարցվածների մոտ 29 տոկոսն ունեցել է ինչ-որ տեսակի ֆիզիկական վնասվածքներ:

Բռնության հետևանքով վնասվածքներ ստացած հարցվածների մոտ 86 տոկոսին հարցրել են, թե արդյոք իրենք դիմել են բժշկական օգնության: Դաժան վերաբերմունքի պատճառով վնասվածքներ ստացած հարցվածների միայն մոտ 17 տոկոսն է դիմել բժշկական օգնության (տե՛ս Աղյուսակ 21):

Բժշկի կամ հիվանդանոց չդիմած հարցվածներին հարցրել են բժշկական օգնության չդիմելու պատճառների մասին: Հարցվածների 20 տոկոսը չէր դիմել բժշկական օգնության, քանի որ չի համարել այն լուրջ խնդիր: Մեկ այլ 20 տոկոսը չէր հավատում, որ որևէ մեկը կարող էր օգնել, իսկ ևս 20 տոկոսը վախենում էր այն հետևանքներից, որոնք կարող էին առաջանալ բժշկի կամ հիվանդանոց դիմելու դեպքում (տե՛ս Աղյուսակ 22):

Յետկոֆլիկտային բռնությունը քույրերի նկատմամբ

Հարցվածների 73 տոկոսն ունի մեկ մորից ծնված առնվազն մեկ քույր: Քույրեր ունեցող հարցվածների հինգ տոկոսը հայտնել է, որ հակամարտությունից հետո իր քույրը կամ քույրերը ենթարկվել են ֆիզիկական բռնության ընտանիքից դուրս անձանց կողմից: Ֆիզիկական բռնության այդպիսի միջադեպերի թիվը տատանվում է մեկից մինչև երեքը՝ միջին հաշվով երկու անգամ: Քույրեր ունեցող հարցվածների երեք տոկոսը հայտնել է, որ

հակամարտությունից հետո իր քույրը կամ քույրերը ենթարկվել են սեռական բռնության ընտանիքից դուրս անձանց կողմից: Սեռական բռնության այդպիսի միջադեպերի թիվը տատանվում է մեկից մինչև երեքը՝ միջին հաշվով երկու անգամ: Ֆիզիկական կամ սեռական բռնության ենթարկված քույրեր ունեցող հարցվածներից ճշտվել է, թե ովքեր են եղել բռնացողները: Այդ միջադեպերի մեծամասնության ժամանակ բռնացողները անձանոթ անձինք էին:

Ընտանեկան բռնության չափերը

Ինքնուրույն լրացման երրորդ քարտը ներառում էր չափորոշիչներ, որոնց նպատակն էր պարզել, թե արդյոք հարցվածները ենթարկվել են բռնության որևէ գործողության, ներառյալ հոգեբանական, ֆիզիկական և սեռական ճնշումները, իրենց ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների կողմից:

Բոլոր 392 հարցվածների կեսից մի փոքր ավելին (54 տոկոս, n=213) ամուսնացած էր կամ ուներ զուգընկեր (տե՛ս Աղյուսակ 23): Ամուսնացած կամ զուգընկեր ունեցող հարցվածների 17 տոկոսը (n=37) ենթարկվել է հոգեբանական, ֆիզիկական կամ սեռական բռնության առնվազն մեկ գործողության իր ներկա ամուսնու կամ զուգընկերոջ կողմից⁸ (տե՛ս Աղյուսակ 27): Հարցվածների յոթ տոկոսը նշել է, որ ունեցել է այդպիսի միջադեպ ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

Այդ հարցվածների մոտ հինգ տոկոսը հայտնել է, որ իր ներկա ամուսինը կամ զուգընկերն ապտակել է իր դեմքին կամ ոլորել է իր ձեռքերը առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում մեկ տոկոսն ունեցել է այդպիսի փորձ ամեն օր կամ ամեն շաբաթ: Հարցվածների մոտ երեք տոկոսը նշել է, որ իր ներկա ամուսինը կամ զուգընկերն իրեն հարվածել է բռունցքով կամ որևէ այլ բանով առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում մոտ մեկ տոկոսն ասել է, որ ունեցել է այդպիսի փորձ ամեն օր կամ ամեն շաբաթ: Հարցվածների մեկ այլ երեք տոկոսին սպառնացել են վնաս պատճառել, ընդ որում մեկ տոկոսին սպառնացել են ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

Այդ հարցվածների 10 տոկոսը հայտնել է, որ իր ներկա ամուսինը կամ զուգընկերն իրեն ստիպել է մնալ տանը առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում մոտ երեք տոկոսին արգելել են տնից դուրս գալ ամեն օր կամ ամեն շաբաթ: Հարցվածների ինը տոկոսը հայտնել է, որ իր ներկա ամուսինը կամ զուգընկերն առնվազն մեկ անգամ իրեն արգելել է զբաղվել հասարակական գործունեությամբ, սովորել, հաճախել կանանց կազմակերպություններ կամ աշխատել, ընդ որում մոտ վեց տոկոսն ասել է, որ ունեցել է այդպիսի փորձ ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

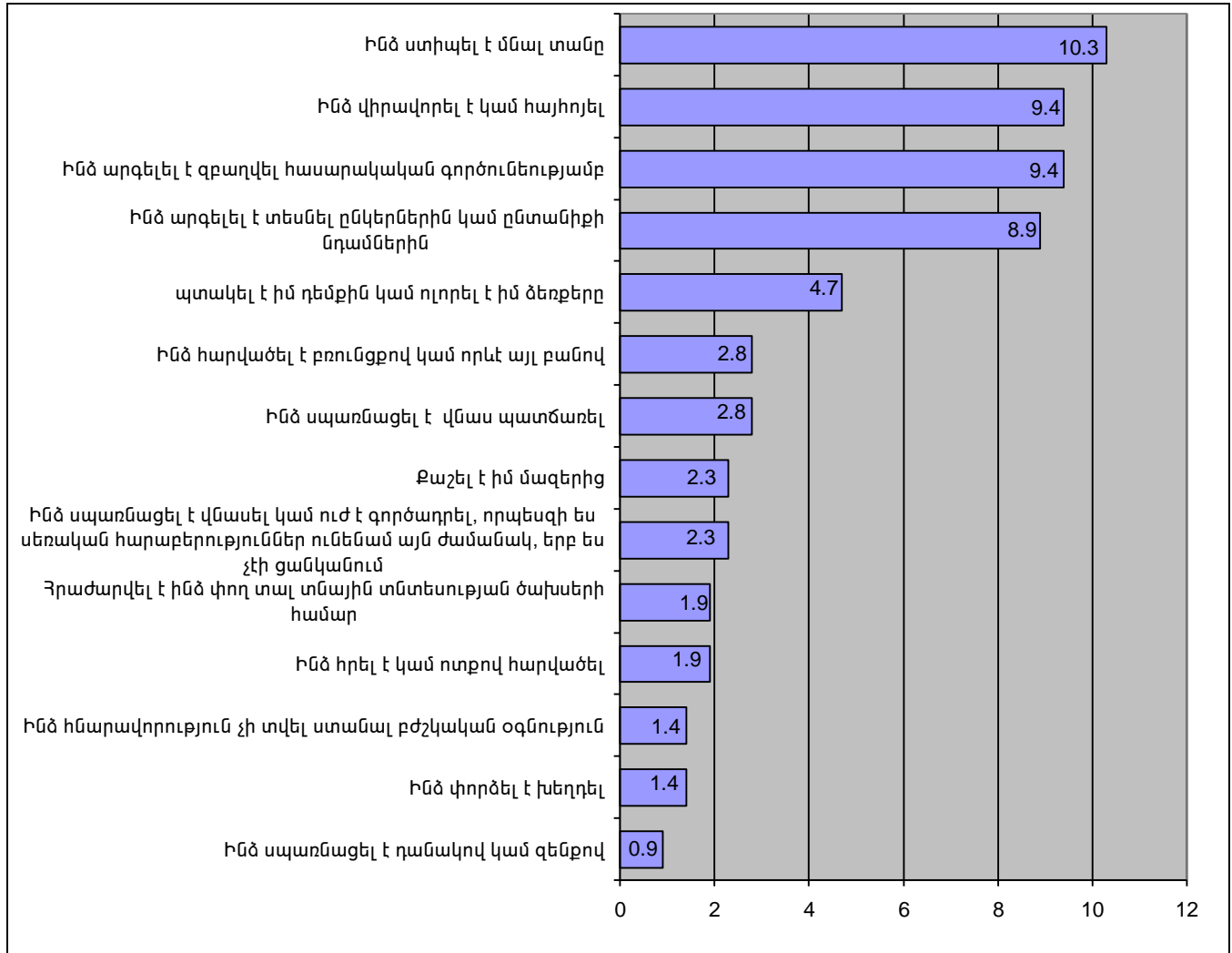
Այդ հարցվածների մեկ այլ ինը տոկոսը հայտնել է, որ իր ներկա ամուսինը կամ զուգընկերն իրեն վիրավորել կամ հայհոյել է առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում մոտ երկու տոկոսն ասել է, որ ենթարկվել է այդպիսի գործողության ամեն օր կամ ամեն շաբաթ: Հարցվածների ևս ինը տոկոսն ասել է, որ իր ներկա ամուսինը կամ զուգընկերն իրեն արգելել է տեսնել ընկերներին կամ ընտանիքի անդամներին առնվազն մեկ անգամ, ընդ որում երկու տոկոսը հայտնել է, որ իրեն արգելել են ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:

---

⁸ 2007-ին ԹՀՀ-ի կողմից իրականացված Հայաստանում կանանց նկատմամբ բռնության և ճնշման վերաբերյալ համազգային հարցման արդյունքները բացահայտել են, որ Հայաստանի կանանց մոտ 28 տոկոսը ենթարկվել է ընտանեկան ֆիզիկական ճնշման, և գրեթե 66 տոկոսը ենթարկվել է հոգեբանական ճնշման տանը: (Տե՛ս Դանիելյան Լուսիկ, Անի Դալլաթյան և Նարինե Հակոբյան (2007) Կանանց նկատմամբ բռնությունը և ճնշումը Հայաստանում. Համազգային հարցման արդյունքների գեկույզ: Երևան, Հայաստան: ԼԻՄՈՒՇ): 2007-ի համազգային հարցման և ներկա ուսումնասիրության արդյունքում բացահայտված ընտանեկան բռնության չափերի տարբերությունը կարելի է բացատրել տարբեր չափորոշիչներ օգտագործելու հանգամանքով:

Ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների կողմից առնվազն մեկ անգամ իրականացված բռնության գործողությունների գումարային տոկոսները ներկայացված են Գծապատկեր Գ-ում:

Գծապատկեր Գ. Ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների կողմից բռնության գործողությունների տոկոսները

Եթե հարցվածները «երբեք» պատասխանից բացի նշել են այլ տարբերակներ ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների կողմից իրականացված բռնության գործողություններ թվարկող ինքնուրույն լրացման քարտում, ապա նրանց տրվել են մի քանի լրացուցիչ հարցեր՝ բացահայտելու համար իրենց ամուսինների կամ զուգընկերների դաժան վերաբերմունքի մանրամասները, ինչպես նաև պարզելու համար, թե ինչպես են իրենք պայքարել այդ վերաբերմունքի դեմ, և ինչն է եղել ամենաօգտակարը այդ բռնությունը հաղթահարելու ժամանակ:

Ներկա ամուսնու կամ զուգընկերոջ կողմից բռնության առնվազն մեկ գործողության ենթարկված հարցվածների մոտ 41 տոկոսը հայտնել է, որ բռնությունն սկսվել է ամուսնությունից մեկ տարի հետո, մինչդեռ 27 տոկոսն ասել է, որ վերաբերմունքը դարձել է դաժան անմիջապես ամուսնությունից հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում (տե՛ս Աղյուսակ 28):

Ներկա ամուսնու կամ զուգընկերոջ կողմից բռնության ենթարկված հարցվածներից երկուսը նշել են, որ ընտանիքի այլ անդամները նույնպես իրենց ծեծել են կամ ֆիզիկական ճնշում են գործադրել իրենց նկատմամբ (տե՛ս Աղյուսակ 34):

Բռնության ենթարկված հարցվածների միայն 24 տոկոսն է (n=9) նշել, որ փորձել է օգնության դիմել՝ իր ամուսնու կամ զուգընկերոջ դաժան վերաբերմունքի դեմ պայքարելու համար (տե՛ս Աղյուսակ 29): Այդ հարցվածների մոտ 78 տոկոսը դիմել է ընտանիքի անդամներին, իսկ 22 տոկոսը դիմել է ուստիկանություն:

Բռնության ենթարկված հարցվածների մոտ 76 տոկոսն չի դիմել օգնության համար, և չդիմելու ամենահաճախ նշված պատճառն այն է, որ հարցվածները չեն համարել այն լուրջ խնդիր (29 տոկոս): Հարցվածները նշել են նաև այլ պատճառներ, որոնք բացատրում են, թե ինչու իրենք չեն դիմել օգնության համար. հարցվածները համակերպվել են այդ խնդրի հետ (25 տոկոս), հարցվածները կարծում են, որ այդպիսի խնդիրները պետք է լուծվեն ընտանիքի ներսում (21 տոկոս), հարցվածներն ինքնուրույն են լուծել այդ խնդիրները (յոթ տոկոս): Աղյուսակ 30-ը ներկայացնում է այն բոլոր պատճառները, որոնք հարցվածները հայտնել են բաց հարցի ժամանակ:

Այն ինը հարցվածներին, ովքեր հայտնել են, որ դիմել են օգնության համար, տրվել են մի քանի լրացուցիչ հարցեր՝ պարզելու համար, թե որքան էր այդ օգնությունն օգտակար: Այդ հարցվածները նշել են, որ օգնության հասած անձանցից ամենաօգտակարն իրենց ծնողներն էին (56 տոկոս, տե՛ս Աղյուսակ 31):

Այն հարցին, թե ինչն է եղել ամենաօգտակարն իր ամուսնու կամ զուգընկերոջ դաժան վերաբերմունքի դեմ պայքարելու համար, հարցվածների մեծամասնությունը (78 տոկոս) պատասխանել է, որ ոչինչ չի օգնել (տե՛ս Աղյուսակ 32): Ի լրումն, օգնության դիմած հարցվածների մոտ 56 տոկոսը չի հավատում, որ որևէ այլ բան կարող էր օգնել հաղթահարել այդ բռնությունը: Քսաներկու տոկոսը կարծում է, որ ավելի լավ կենսամակարդակը կարող էր օգնել (տե՛ս Աղյուսակ 33):

Հարաբերությունները ներկա զուգընկերոջ հետ

Ամուսնացած կամ զուգընկեր ունեցող հարցվածների յոթ տոկոսը հայտնել է, որ տեսել է իր ամուսնուն կամ զուգընկերոջը հարբած վերջին ամսվա ընթացքում, և միայն մեկ հարցված է նշել, որ իր զուգընկերն անցած ամիս եղել է թմրադեղերի ազդեցության տակ, այնպիսի թմրադեղերի, ինչպիսինն է հաշիշը:

Ամուսնացած կամ զուգընկեր ունեցող հարցվածներին տրվել է հարց այն մասին, թե ամսական որքան հաճախ են իրենք վիճաբանում կամ ինչ-որ տեսակի կոնֆլիկտ ունենում իրենց ամուսինների կամ զուգընկերների հետ: Հարցվածների 40 տոկոսը հայտնել է, որ երբեք չի ունեցել նմանատիպ կոնֆլիկտներ իր ամուսնու կամ զուգընկերոջ հետ⁹, իսկ հարցվածների գրեթե կեսը նկատել է, որ ունեցել է նմանատիպ կոնֆլիկտներ հազվադեպ (տե՛ս Աղյուսակ 24)¹⁰:

⁹ Այս տոկոսը բարձր է թվում, սակայն հաշվի առնելով հարցաթերթիկի ենթատեքստը, մենք ենթադրում ենք, որ հարցվածները հասկացել են «կոնֆլիկտները» որպես դաժան միջադեպեր: Այս հարցը տրվել է դեմ առ դեմ հարցազրույցների և ինքնուրույն լրացման քարտերի վերջում, որոնց ժամանակ արդեն տրվել էին մանրամասն հարցերը բռնության գործողությունների վերաբերյալ:

¹⁰ Իրենց ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների հետ այդպիսի կոնֆլիկտներ երբեք չունեցած հարցվածների 95 տոկոսը չի ենթարկվել բռնության որևէ գործողության իր ներկա ամուսնու կամ զուգընկերոջ կողմից:

Իրենց ներկա ամուսինների կամ զուգընկերների հետ ինչ-որ տեսակի կոնֆլիկտներ առնվազն հազվադեպ ունեցած հարցվածներին տրվել է լրացուցիչ մի հարց՝ պարզելու համար, թե որոնք են եղել այդ կոնֆլիկտների հիմնական պատճառները: Հարցվածների 39 տոկոսը նշել է ֆինանսական խնդիրները: Մոտ 28 տոկոսը հայտնել է, որ ունեցել է ոչ լուրջ ընտանեկան վիճաբանություններ առանց որևէ պատճառի (տե՛ս Աղյուսակ 25 կոնֆլիկտների բոլոր պատճառների ցանկով):

Հարցվածների մեծամասնությունը (90 տոկոս) հայտնել է, որ, ընդհանուր առմամբ, վախեցած չէ իր ներկա ամուսնուց կամ զուգընկերոջից (տե՛ս Աղյուսակ 26):

Վերաբերմունքը ընտանեկան բռնության նկատմամբ Հայաստանում

Հայաստանում ընտանեկան բռնության խնդրի մասին հարցին պատասխանելիս հարցվածների գրեթե 46 տոկոսը համաձայնել է, որ «ընտանեկան բռնությունը տարածված խնդիր է Հայաստանում», մինչդեռ մոտ 26 տոկոսը չի կարողացել պատասխանել այդ հարցին (տե՛ս Աղյուսակներ 39գ և 40):

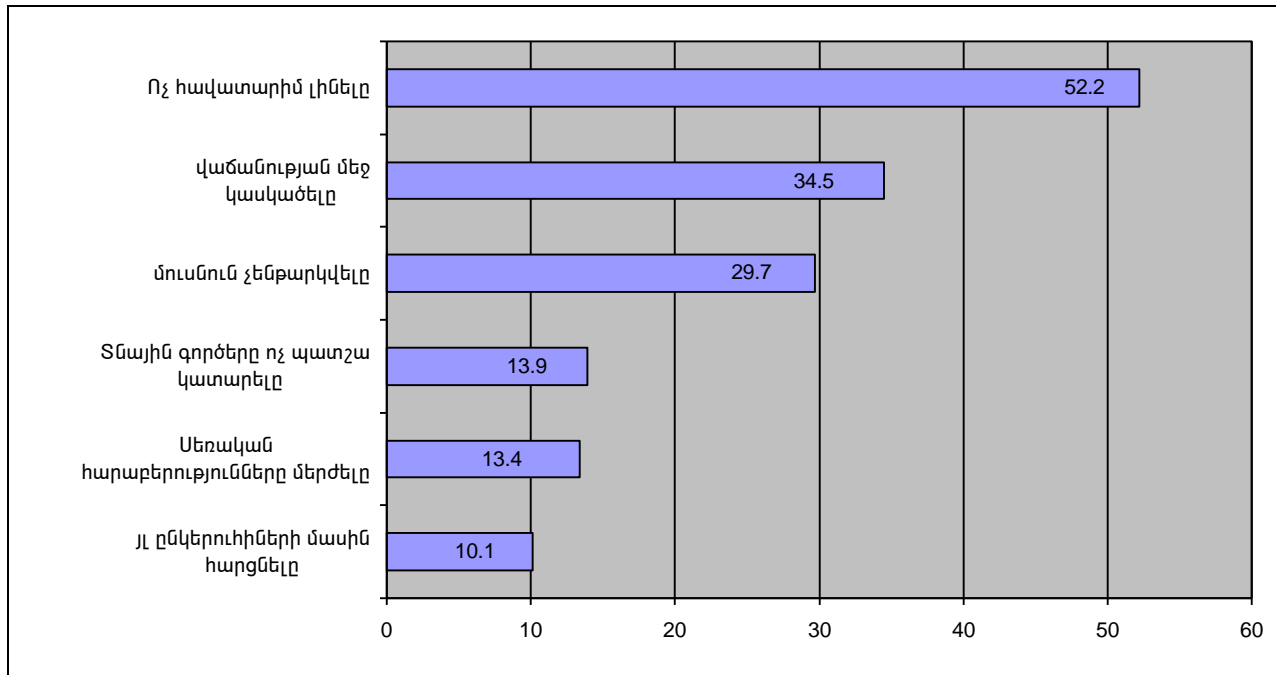
Հարցվածների մեծամասնությունը՝ 56 տոկոսը, կարծում է, որ «բռնությունը կանանց նկատմամբ դեռ գոյություն ունի Հայաստանում, քանի որ հասարակությունն անտարբեր է բռնության ենթարկված կանանց նկատմամբ», ընդ որում 23 տոկոսը խիստ համաձայն է այդ կարծիքին: Մեկ այլ 23 տոկոսը չի կարողացել պատասխանել այդ հարցին (տե՛ս Աղյուսակ 39գ):

Հարցվածների 44 տոկոսը հայտնել է, որ «հայ հասարակությունն ավելի հակված է մեղադրելու սեռական բռնության ենթարկվածներին, քան բռնացողներին բռնության միջադեպերի համար», մինչդեռ 25 տոկոսը չի կարողացել պատասխանել այդ հարցին (տե՛ս Աղյուսակ 39է):

Հարցերի առանձին շարքի օգնությամբ փորձ է արվել պարզելու, թե արդյոք, հարցվածների կարծիքով, ամուսիններն ունեն իրական պատճառներ իրենց կանանց խփելու համար (տե՛ս Աղյուսակներ 35ա-35գ և Աղյուսակ 36): Գծապատկեր Դ-ն ներկայացնում է կանանց խփելն արդարացնող հարցվածների տոկոսները:

Հարցվածների 52 տոկոսը համաձայնել է, որ ոչ հավատարիմ լինելն արդարացնում է ամուսնու կողմից կնոջը խփելը: Հարցվածների մոտ 35 տոկոսը կարծում է, որ ամուսինը կարող է խփել իր կնոջը, եթե կասկածում է, որ նա հավատարիմ չէ: Այնուհետև նշվել են ամուսնուն չենթարկվելը (30 տոկոս), ամուսնու կարծիքով՝ տնային գործերը ոչ պատշաճ կատարելը (14 տոկոս), սեռական հարաբերությունները մերժելը (13 տոկոս) և ամուսնուն հարցնելը, թե արդյոք նա ունի այլ ընկերուհիներ (10 տոկոս):

Գծապատկեր Դ. Կանանց խփելն արդարացնող հարցվածների տոկոսները

Նշանակալի վիճակագրական տարբերություններ են վեր հանվել քաղաքային և գյուղական բնակիչների միջև այդ վեց չափորոշիչներից յուրաքանչյուրի դեպքում, ընդ որում գյուղական բնակիչներն ավելի հակված են համաձայնելու, քան քաղաքային բնակիչները, որ այդ պատճառներից յուրաքանչյուրն արդարացնում է կանանց խփելը¹¹: Ավելին, այդ բոլոր վեց չափորոշիչների շրջանակներում նշանակալի վիճակագրական տարբերություններ են հայտնաբերվել կրթության գործոնի հիման վրա. դպրոցից հետո ոչ մի ուսումնական հաստատություն չավարտած հարցվածներն ավելի հակված են համաձայնելու այդ ձևակերպումներին, քան որևէ հաստատություն ավարտած հարցվածները¹²:

Հարցվածների մոտ 93 տոկոսը կարծում է, որ ամուսնացած կինը կարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ամուսինը դաժան է վերաբերվում իր հետ, ընդ որում հարցվածների կեսից մի փոքր ավելին խիստ համաձայն է այդ կարծիքին (տե՛ս Աղյուսակներ 37ա-37դ և Աղյուսակ 38):

Հարցվածների 92 տոկոսը կարծում է, որ հիվանդ լինելը կարող է պատճառ հանդիսանալ՝ ամուսինների հետ սեռական հարաբերությունները մերժելու համար, 89 տոկոսն արդարացնում է սեռական հարաբերությունները մերժելը, եթե ամուսինը հարբած է, և մոտ 84 տոկոսը կարծում է, որ ամուսնացած կինը կարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ինքը պարզապես չի զանկանում: Այդ բոլոր չորս հարցերի շրջանակներում նշանակալի վիճակագրական տարբերություններ են հայտնաբերվել քաղաքային և գյուղական բնակիչների միջև, ընդ որում քաղաքային բնակիչներն ավելի հակված են համաձայնելու, քան գյուղական բնակիչները, որ այդ պայմաններից յուրաքանչյուրը կարող է պատճառ հանդիսանալ՝ ամուսինների հետ սեռական

¹¹ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը բոլորի համար ≤ 0.05 :

¹² Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը բոլորի համար ≤ 0.05 :

հարաբերությունները մերժելու համար¹³: Նմանապես, նշանակալի վիճակագրական տարբերություններ են վեր հանվել այդ չորս չափորոշիչներից յուրաքանչյուրի դեպքում կրթության գործոնի հիման վրա. դպրոցից հետո որևէ ուսումնական հաստատություն ավարտած հարցվածներն ավելի հակված են համաձայնելու, քան ոչ մի հաստատություն չավարտած հարցվածները, որ այդ պատճառներն արդարացնում են սեռական հարաբերությունները մերժելը¹⁴:

Հարցվածների մեծամասնությունը (88 տոկոս) նկատել է, որ «շատ դեպքերում, ընտանեկան բռնությունն ավելի լավ է լուծել տան ներսում, քան թե դիմել ոստիկանություն», ընդ որում 40 տոկոսը խիստ համաձայն է այդ ձևակերպմանը (տե՛ս Աղյուսակ 39դ): Այնուհանդերձ, հարցվածների մոտ 53 տոկոսը համաձայնել է, որ «ընտանեկան բռնությունը հասարակական խնդիր է և պետք է լուծվի կառավարության և հասարակության կողմից» (տե՛ս Աղյուսակ 39ե):

Հարցվածներին տրվել են մի շարք հարցեր՝ պարզելու համար նրանց վերաբերմունքը Հայաստանում կանանց նկատմամբ բռնության և ճնշման դեմ պայքարող գործակալությունների հանդեպ: Հարցվածների 93 տոկոսը հայտնել է, որ «կառավարությունը պետք է քայլեր ձեռնարկի՝ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարելու համար» (տե՛ս Աղյուսակ 39բ):

Հարցվածների մոտ 49 տոկոսը համաձայնել է, որ «դատական համակարգը շատ քիչ բան է անում բռնության ենթարկված կնոջը պաշտպանելու համար» (տե՛ս Աղյուսակ 39ա): Սակայն, պետք է նշել, որ բավական մեծ թիվ կազմող հարցվածներ (մոտ 30 տոկոս) չեն կարողացել պատասխանել դատական համակարգի աշխատանքի մասին հարցին:

Գենդերային բռնության շարժառիթների ընթրման մակարդակը

Մի քանի հարցի օգնությամբ փորձ է արվել իմանալու գենդերային բռնության պատճառների ընթրմունը հարցվածների կողմից: Հարցվածների մոտ 69 տոկոսը նկատել է, որ «պատերազմը հանգեցնում է հարձակումներին և բռնությանը կանանց նկատմամբ», ընդ որում մոտ 31 տոկոսը խիստ համաձայն է այդ մտքին (տե՛ս Աղյուսակներ 41Ժ և 42):

Հարցվածների 93 տոկոսը համաձայնել է, որ «թմրադեղերի և ալկոհոլի խնդիրները ընտանեկան բռնության առաջնային պատճառներն են», ընդ որում մոտ 53 տոկոսը հայտնել է, որ խիստ համաձայն է (տե՛ս Աղյուսակ 41ե):

Հարցվածների մոտ 78 տոկոսը համաձայնել է, որ «ընտանեկան բռնությունը շարունակվում է, քանի որ կանանց մեծամասնությունը չի լքում բռնացող տղամարդուն», ընդ որում գրեթե 35 տոկոսը նշել է, որ խիստ համաձայն է (տե՛ս Աղյուսակ 41զ): Հարցվածների գրեթե 75 տոկոսը նկատել է, որ «բռնացողները հիմնականում հոգեկան հիվանդ տղամարդիկ են», ընդ որում հարցվածների 37 տոկոսը խիստ համաձայն է այդ կարծիքին (տե՛ս Աղյուսակ 41թ): Հարցվածների 74 տոկոսը կարծում է, որ «բռնության հիմնական պատճառն է կանանց և տղամարդկանց միջև անհավասար ուժերի հարաբերակցությունը» (տե՛ս Աղյուսակ 41լ):

Հարցվածների 73 տոկոսը կարծում է, որ աղքատությունը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը, ընդ որում մոտ 36 տոկոսը խիստ համաձայնել է այդ ձևակերպմանը (տե՛ս Աղյուսակ 41ա): Ավելի կոնկրետ, հարցվածների 70 տոկոսը նկատել է,

¹³ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը բոլորի համար ≤ 0.05 :

¹⁴ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը բոլորի համար ≤ 0.05 :

որ հանկարծակի ֆինանսական խնդիրները կամ աշխատանքի կորուստը ընտանեկան բռնության պատճառներ են (տե՛ս Աղյուսակ 41դ):

Հարցվածների 62 տոկոսը համաձայնել է, որ «բռնացողի կրթության պակասը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը» (տե՛ս Աղյուսակ 41գ): Ինչ վերաբերում է բռնության զոհին, հարցվածների մոտ 58 տոկոսը նշել է, որ «տուժածի կրթության պակասը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը» (տե՛ս Աղյուսակ 41բ):

Հարցվածների գրեթե 67 տոկոսը կարծում է, որ «ընտանեկան բռնությունը գոյություն ունի, քանի որ ոստիկանությունն այն չի կասեցնում» (տե՛ս Աղյուսակ 41ը): Հարցվածների 64 տոկոսը նկատել է, որ «տնից դուրս բռնությունը շարունակվում է, քանի որ կանայք չեն հայտնում դրա մասին իշխանություններին» (տե՛ս Աղյուսակ 41ե): Հարցվածների գրեթե 45 տոկոսը հայտնել է, որ «բռնությունը կանանց նկատմամբ տղամարդկանց սեռական ցանկությունների բնական արտահայտություն է» (տե՛ս Աղյուսակ 41ի):

Կին փախստականների և ապաստան հայցողների պարտադրված քայլերը

Հարցաթերթիկը պարունակում էր հարցեր, որոնց նպատակն էր պարզել, թե արդյոք հարցվածներին երբևէ պարտադրել են ամուսնանալ, պարտադրել են աբորտ անել, ստիպել են լքել Հայաստանը իրենց կամքին հակառակ, ստիպել են զբաղվել մարմնավաճառությամբ, արդյոք հարցվածները երբևէ ստիպված են եղել լքել իրենց երեխաներին, և արդյոք իրենք վերջերս մտածել են ինքնասպանություն գործելու մասին կամ փորձել են ինքնասպանություն գործել:

Պարտադրված ամուսնություն

Երբևէ ամուսնացած 313 հարցվածներին տրվել է բաց հարց՝ պարզելու համար, թե ինչպես են իրենք ընտրել իրենց ամուսիններին: Հարցվածների 64 տոկոսը հայտնել է, որ իրենք և իրենց ամուսինները միասին են ընտրել միմյանց, 22 տոկոսը նկատել է, որ ամուսիններն են ընտրել իրենց, և մոտ ութ տոկոսը նշել է, որ ամուսնու ընտանիքն է ընտրել (տե՛ս Աղյուսակ 43): Հարցվածների 86 տոկոսին մինչ իրենց ամուսինների հետ ամուսնանալը հարցրել են, թե արդյոք իրենք ցանկանում են ամուսնանալ նրանց հետ (տե՛ս Աղյուսակ 44)¹⁵: Կանանց 13 տոկոսը, ում ամուսնությունից առաջ չեն հարցրել իրենց կարծիքի մասին, ավելի տարեց սերնդի ներկայացուցիչներ են:

Պարտադրված աբորտ

Հարցվածների միայն մոտ երկու տոկոսն է «պարտադրված» եղել այլոց կողմից աբորտ անել, մինչդեռ 20 տոկոսը «ստիպված» է եղել աբորտ անել՝ ինչ-որ հանգամանքներից ելնելով (տե՛ս Աղյուսակ 45 և Աղյուսակ 46): Այդ հանգամանքները հիմնականում ներառում են ֆինանսական խնդիրները (30 տոկոս), ավելի շատ երեխա ունենալ չցանկանալը (29 տոկոս), վատ բնակարանային պայմանները կամ կացարանի բացակայությունը (11 տոկոս) և այլ փոքր երեխաների առկայությունը (10 տոկոս) (տե՛ս Աղյուսակ 47, որը ներկայացնում է բաց հարցի բոլոր պատասխանները):

¹⁵ Վերջերս տեղի ունեցած ամուսնությունների դեպքում հարցվածներին հարցրել են, թե արդյոք իրենք ցանկանում են ամուսնանալ իրենց ապագա ամուսինների հետ:

Թրաֆիքինգ և պարտադրված մարմնավաճառություն

Միայն երկու հարցված է հայտնել, որ իրենք ստիպված են եղել լքել Հայաստանը իրենց կամքին հակառակ, իսկ Հայաստանը երբևէ լքած հարցվածներից ոչ մեկը չի հայտնել, որ իրեն ներ են քաշել ինչ-որ տեսակի շահագործման մեջ արտասահմանում (տե՛ս Աղյուսակներ 48 և 49): Հարցվածներից ոչ մեկը չի հայտնել, որ ստիպված է եղել զբաղվել մարմնավաճառությամբ Հայաստանում կամ Հայաստանից դուրս՝ ինչ-որ հանգամանքներից ելնելով, կամ որ իրեն խաբեությամբ ստիպել են զբաղվել մարմնավաճառությամբ օրինական աշխատանք առաջարկելուց հետո (տե՛ս Աղյուսակ 50 և Աղյուսակ 51):

Երեխաներին լքելը

Այն հարցին, թե արդյոք իրենք ստիպված են եղել լքել իրենց երեխաներին ինչ-որ ժամանակահատվածով, միայն վեց հարցված է պատասխանել, որ իրենք ունեցել են նմանատիպ փորձ (տե՛ս Աղյուսակ 52): Աղյուսակ 52ա-ում տրված են այն բոլոր բացատրությունները, որոնք այդ հարցվածները ներկայացրել են, երբ իրենց խնդրել են նշել այդ դեպքերի մանրամասները:

Ինքնասպանություն գործելը

Հարցվածների յոթ տոկոսը հայտնել է, որ վերջին մի քանի շաբաթների ընթացքում իրեն զգացել է այնքան դժբախտ, որ մտածել է ինքնասպանություն գործելու մասին, կամ ցանկանել է մահացած լինել, ընդ որում այդ հարցվածների կեսից մի փոքր ավելին մտածել է դրա մասին ամեն շաբաթ, իսկ մոտ 45 տոկոսը՝ ամեն օր (տե՛ս Աղյուսակներ 53 և 54): Մեկ հարցված փորձել է ինքնասպանություն գործել վերջին մի քանի շաբաթների ընթացքում:

Կին փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները Հայաստանում

Հարցաթերթիկում օգտագործվել են բազմաթիվ չափորոշիչներ՝ Հայաստանում կին փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները գնահատելու համար:

Դժվար հասանելի ծառայությունները

Հարցվածներին տրվել են մի շարք հարցեր՝ պարզելու համար, թե արդյոք իրենք դժվարություններ են ունեցել Հայաստանում ծառայություններ կամ օգնություն ստանալու ժամանակ: Հարցվածները տեղեկացվել են, որ այդ հարցերը ֆինանսական խնդիրների մասին չեն (տե՛ս Աղյուսակներ 55ա-55ժ և Աղյուսակ 56): Հարցվածների մոտ 29 տոկոսը հայտնել է, որ դժվարություններ է ունեցել աշխատանք փնտրելիս, քանի որ փախստական է: Այնուհետև նշվել են ընդհանուր բժշկական օգնություն ստանալու (18 տոկոս), իրավաբանական օգնություն ստանալու (13 տոկոսը), սնունդ ձեռք բերելու (11 տոկոս) և կրթություն ստանալու (10 տոկոս) հետ կապված դժվարությունները: Աշխատանք փնտրելիս երևանի բնակիչները (43 տոկոս) ավելի հակված են եղել դժվարություններ ունենալու փախստական լինելու պատճառով, քան երևանից դուրս տասը մարզերի քաղաքների բնակիչները (23 տոկոս)¹⁶:

Հարցվածների 10 տոկոսը դժվարություններ է ունեցել իր և իր ընտանիքի փախստականի քարտերի ժամկետը երկարացնելու ժամանակ, մինչդեռ ինը տոկոսը դժվարություններ է ունեցել Հայաստանի քաղաքացիություն ստանալու ժամանակ: Միայն մեկ հարցված է

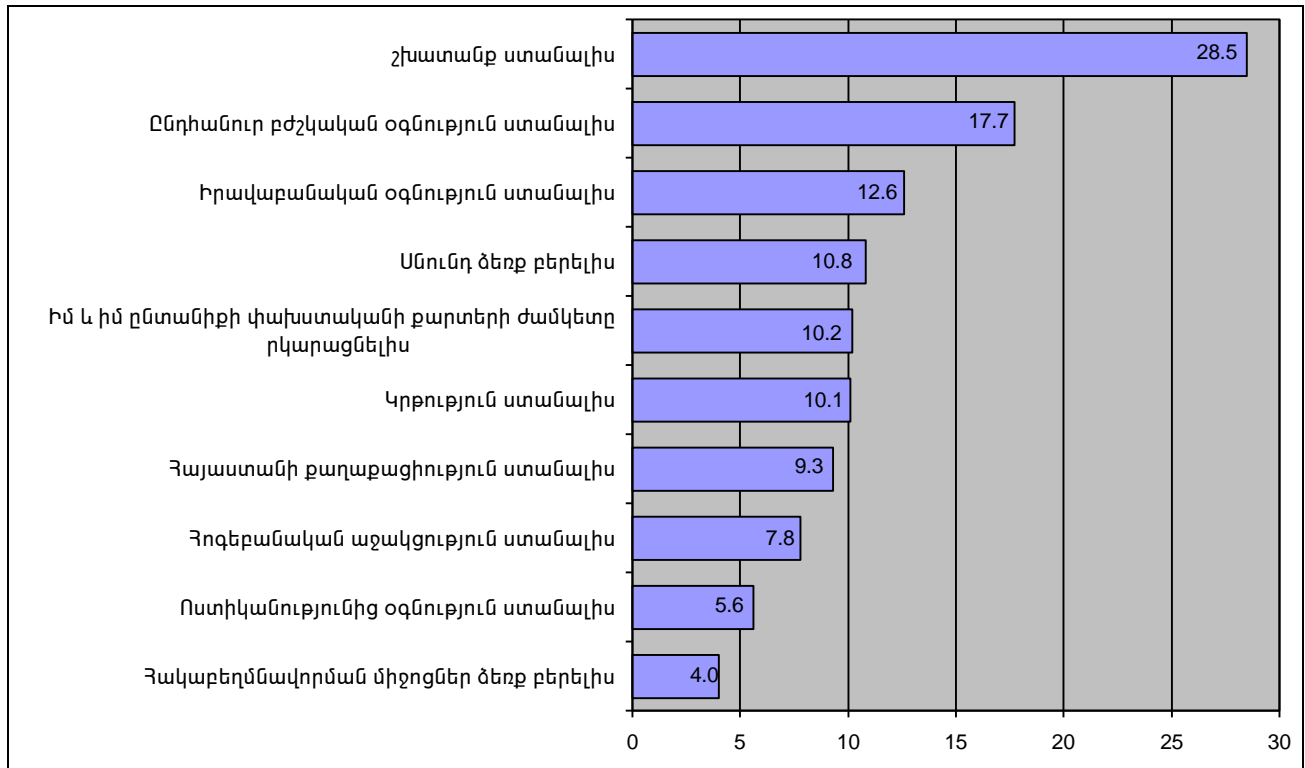
¹⁶ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը՝ 0.015 մակարդակում:

հայտնել, որ իրեն խնդրել են սեռական հարաբերություններ ունենալ աշխատանք ստանալու դիմաց:

Գծապատկեր Ե-ում նվազման կարգով ներկայացված են այն ծառայությունները, որոնք դժվար հասանելի են կին փախստականների և ապաստան հայցողների համար Հայաստանում: Հաշմանդամ հարցվածները (30 տոկոս) ավելի հակված են դժվարություններ ունենալու ընդհանուր բժշկական օգնություն ստանալու ժամանակ, քան հաշմանդամություն չունեցող հարցվածները (16 տոկոս)¹⁷:

Գծապատկեր Ե. Դժվար հասանելի ծառայությունների տոկոսները

Կողմնապահությունը կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ

Մի շարք հարցերի օգնությամբ փորձ է արվել պարզելու, թե արդյոք հայ հասարակությունը կողմնապահ է հարցվածների նկատմամբ (տե՛ս Աղյուսակներ 57ա-57Ժ և Աղյուսակ 58):

Հարցվածների մոտ 10 տոկոսը համաձայնել է, որ իր երեխաների դասընկերները և ուսուցիչները կողմնապահ են նրանց նկատմամբ, քանի որ նրանք փախստական են: Հարցվածների մոտ 14 տոկոսը հայտնել է, որ իրենց չեն ընդունել այն աշխատանքի, որին նրանք դիմել էին, քանի որ նրանք փախստական են: Հարցվածների գրեթե 28 տոկոսը նկատել է, որ դժվարություններ ունեն, քանի որ լավ չի տիրապետում հայերեն լեզվին: Ավելի շատ քաղաքային (41 տոկոս), քան գյուղական բնակիչներ են (18 տոկոս) համաձայնել, որ դժվարություններ ունեն, քանի որ լավ չեն տիրապետում հայերեն լեզվին¹⁸:

¹⁷ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը՝ 0.041 մակարդակում:

¹⁸ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը՝ 0.002 մակարդակում:

Հարցվածների 22 տոկոսը նշել է, որ հայ հասարակությունը բացասական վերաբերմունք ունի կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ: Հարցվածների մոտ 29 տոկոսը համաձայնել է, որ կին փախստականները և ապաստան հայցողներն իրենց մեկուսացված են զգում Հայաստանում: Ավելի շատ աշխատանք չունեցող հարցվածներ (31 տոկոս), քան աշխատանք ունեցող հարցվածներ են (22 տոկոս) կարծում, որ կին փախստականները և ապաստան հայցողներն իրենց մեկուսացված են զգում Հայաստանում¹⁹: Տասներեք տոկոսը հայտնել է, որ հայ հասարակությունն իրենց վատ է վերաբերվում, և իրենք իրենց մերժված են զգում:

Փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքների պաշտպանությունը

Հայաստանում փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքների պաշտպանության մասին հարցին պատասխանելիս հարցվածների մոտ 41 տոկոսը համաձայնել է, որ Հայաստանի կառավարությունը պաշտպանում է իրենց իրավունքները (տե՛ս Աղյուսակ 57թ): Ավելի շատ աշխատանք ունեցող հարցվածներ (56 տոկոս), քան աշխատանք չունեցող հարցվածներ են (44 տոկոս) համաձայնել, որ Հայաստանի կառավարությունը պաշտպանում է փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքները²⁰: Նմանապես, հաշմանդամություն չունեցող հարցվածները (48 տոկոս) ավելի հակված են համաձայնելու, քան հաշմանդամ հարցվածները (35 տոկոս), որ Հայաստանի կառավարությունը պաշտպանում է փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքները²¹:

Հարցվածների 59 տոկոսը համաձայնել է, որ «միջազգային կազմակերպությունները բավարար ջանք չեն գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար», ընդ որում այդ հարցվածների մոտ 32 տոկոսը նկատել է, որ խիստ համաձայն է այդ մտքին (տե՛ս Աղյուսակ 57է):

Հարցվածների 71 տոկոսը կարծում է, որ «Հայաստանի կառավարությունը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար», ընդ որում այդ հարցվածների 36 տոկոսը խիստ համաձայն է այդ ձևակերպմանը (տե՛ս Աղյուսակ 57զ):

Հարցվածների 53 տոկոսը հայտնել է, որ «մեր համայնքի ղեկավարը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար», ընդ որում այդ հարցվածների գրեթե կեսը խիստ համաձայն է այդ կարծիքին (տե՛ս Աղյուսակ 57ե): Քաղաքային բնակիչները (69 տոկոս) ավելի հակված են համաձայնելու այդ ձևակերպմանը, քան գյուղական բնակիչները (52 տոկոս)²²:

¹⁹ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը՝ 0.011 մակարդակում:

²⁰ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը՝ 0.040 մակարդակում:

²¹ Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը՝ 0.041 մակարդակում:

²² Վիճակագրական տեսանկյունից նշանակալի տարբերություն, օգտագործելով T-թեստը՝ նշանակալիությունը՝ 0.000 մակարդակում:

Հիմնական արդյունքների ամփոփում

- Ադրբեջանից կին փախստականների 17 տոկոսը ենթարկվել է բռնության ընտանիքից դուրս անձանց կողմից տեղահանության ժամանակ, ընդ որում հինգ տոկոսը ենթարկվել է ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:
- Իրաքից կին փախստականների և ապաստան հայցողների 14 տոկոսը ենթարկվել է բռնության ընտանիքից դուրս անձանց կողմից հակամարտության պատճառով փախչելու ժամանակ:
- Հակամարտության պատճառով փախչելու ժամանակ տասը կին փախստականներից գրեթե մեկին ընտանիքից դուրս անձինք առնվազն մեկ անգամ կա՛մ սպառնացել են զենքով, կա՛մ զրկել են սննդից, ջրից կամ քնից, կա՛մ պահել են իր կամքին հակառակ:
- Տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս անձանց կողմից իրականացված բռնության տասը միջադեպերից ութը տեղի են ունեցել անժանոթ անձանց պատճառով, իսկ տասը բռնացողներից մոտավորապես մեկը զինվոր էր: Միայն Ադրբեջանից ժամանած կին փախստականներն են նշել, որ բռնարարները զինվորներն էին:
- Տեղահանության ժամանակ բռնության ենթարկված տասը կին փախստականներից վեցն ունեցել են հոգեբանական դժվարություններ բռնության հետևանքով, իսկ երեքից մեկն ստացել է ֆիզիկական վնասվածքներ:
- Կին փախստականների և ապաստան հայցողների մոտ չորս տոկոսը ենթարկվել է բռնության ընտանիքից դուրս անձանց կողմից Հայաստանում: Կին փախստականների մոտ երկու տոկոսին ընտանիքից դուրս անձինք Հայաստանում առնվազն մեկ անգամ կա՛մ պահել են իրենց կամքին հակառակ, կա՛մ անվայել սեքսուալ մեկնաբանություններ են արել իրենց հասցեին:
- Հայաստանում ընտանիքից դուրս անձանց կողմից իրականացված բռնության տասը միջադեպերից չորսի ժամանակ բռնացողները հարևաններն էին:
- Հայաստանում ընտանիքից դուրս անձանց կողմից բռնության ենթարկված կին փախստականների միայն 29 տոկոսն է հայտնել որևէ մեկին իր հետ պատահածի մասին:
- Արդյունքում, Հայաստանում բռնության ենթարկված տասը կին փախստականներից ութն ունեցել են հոգեբանական դժվարություններ, իսկ չորսից մեկն ստացել է ֆիզիկական վնասվածքներ:
- Ամուսնացած կամ զուգընկեր ունեցող կին փախստականների 17 տոկոսը ենթարկվել է հոգեբանական, ֆիզիկական կամ սեռական բռնության իր ներկա ամուսնու կամ զուգընկերոջ կողմից, ընդ որում յոթ տոկոսը ենթարկվել է ամեն օր կամ ամեն շաբաթ:
- Տասը կին փախստականներից գրեթե մեկին իր ներկա ամուսինը կամ զուգընկերն առնվազն մեկ անգամ կա՛մ ստիպել է մնալ տանը, կա՛մ արգելել է զբաղվել հասարակական գործունեությամբ, կա՛մ վիրավորել կամ հայիոյել է, կա՛մ արգելել է տեսնել ընկերներին կամ ընտանիքի անդամներին:
- Բռնության ենթարկված չորս կին փախստականներից մեկը փորձել է դիմել օգնության՝ իր ամուսնու կամ զուգընկերոջ դաժան վերաբերմունքի դեմ պայքարելու համար:

- Կին փախստականների կեսից մի փոքր ավելին կարծում է, որ ոչ հավատարիմ լինելն արդարացնում է կնոջը խփելը:
- Տասը կին փախստականներից մոտ ինը կարծում են, որ շատ դեպքերում ընտանեկան բռնությունն ավելի լավ է լուծել տան ներսում, քան թե դիմել ոստիկանություն:
- Տասը կին փախստականներից հինգը կարծում են, որ ընտանեկան բռնությունը պետք է լուծվի կառավարության և հասարակության կողմից:
- Տասը կին փախստականներից ինը կարծում են, որ կառավարությունը պետք է քայլեր ձեռնարկի՝ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարելու համար:
- Տասը կին փախստականներից հինգը համաձայնել են, որ դատական համակարգը շատ քիչ բան է անում բռնության ենթարկված կնոջը պաշտպանելու համար:
- Գրեթե բոլոր կին փախստականները համաձայնել են, որ թմրադեղերի և ալկոհոլի խնդիրները ընտանեկան բռնության առաջնային պատճառներն են:
- Տասը կին փախստականներից մոտ ութը կարծում են, որ ընտանեկան բռնությունը շարունակվում է, քանի որ կանանց մեծամասնությունը չի լքում բռնացող տղամարդուն:
- Տասը կին փախստականներից յոթը կարծում են, որ բռնության հիմնական պատճառն է կանանց և տղամարդկանց միջև անհավասար ուժերի հարաբերակցությունը:
- Տասը կին փախստականներից յոթը կարծում են, որ աղքատությունը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը, իսկ մեկ այլ յոթը նշում են, որ հանկարծակի ֆինանսական խնդիրները կամ աշխատանքի կորուստը ընտանեկան բռնության պատճառներ են:
- Տասը կին փախստականներից մոտ յոթը համաձայնել է, որ պատերազմը հանգեցնում է հարձակումներին և բռնությանը կանանց նկատմամբ:
- Տասը կին փախստականներից երեքը դժվարություններ են ունեցել աշխատանք փնտրելիս, քանի որ փախստական են: Այնուհետև նշվել են ընդհանուր բժշկական օգնություն ստանալու (18 տոկոս), իրավաբանական օգնություն ստանալու (13 տոկոս), սնունդ ձեռք բերելու (11 տոկոս), կրթություն ստանալու (10 տոկոս) և փախստականի քարտերի ժամկետը երկարացնելու (10 տոկոս) հետ կապված դժվարությունները:
- Տասը կին փախստականներից երկուսը կարծում են, որ հայ հասարակությունը բացասական վերաբերմունք ունի կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ:
- Տասը կին փախստականներից երեքը համաձայնել են, որ կին փախստականները և ապաստան հայցողներն իրենց մեկուսացված են զգում Հայաստանում, իսկ 13 տոկոսը հայտնել է, որ հայ հասարակությունն իրենց վատ է վերաբերվում, և իրենք իրենց մերժված են զգում:

- Կին փախստականների գրեթե կեսը կարծում է, որ Հայաստանի կառավարությունը բավարար ջանք չի գործադրում՝ իրենց իրավունքները պաշտպանելու համար, իսկ կեսից ավելին նկատել է, որ համայնքների ղեկավարները բավարար ջանք չեն գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար:
- Կին փախստականների 71 տոկոսը համաձայնել է, որ Հայաստանի կառավարությունը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար, մինչդեռ 60 տոկոսը կարծում է, որ միջազգային կազմակերպությունները բավարար ջանք չեն գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար:

Աղյուսակ 1. Հարցազրույցների քանակն ըստ երևանի և տասը մարզերի		
	Քանակը	Տոկոսը
Երևան	94	24.0
Արագածոտն	9	2.3
Արարատ	100	25.5
Արմավիր	15	3.8
Գեղարքունիք	14	3.6
Կոտայք	73	18.6
Լոռի	14	3.6
Շիրակ	3	0.8
Սյունիք	34	8.7
Տավուշ	35	8.9
Վայոց ձոր	1	0.3
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 2. Հարցազրույցների քանակն ըստ քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի		
	Քանակը	Տոկոսը
Քաղաքային	162	41.3
Գյուղական	230	58.7
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 3. Հարցազրույցների քանակն ըստ երևանի և մարզերի		
	Քանակը	Տոկոսը
Երևան	94	24.0
Մարզեր	298	76.0
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 4. Հարցվածների ծննդավայրը		
	Քանակը	Տոկոսը
Ադրբեջան	246	73.4
Իրաք	37	11.0
Հայաստան	26	7.8
ԼՂՀ	25	7.5
Ռուսաստան	1	0.3
Ընդամենը	335	100.0

Աղյուսակ 5. Հարցվածների բնակվելու վայրը հակամարտությունից առաջ		
	Քանակը	Տոկոսը
քաղաք	256	76.4
ավան	19	5.7
գյուղ	60	17.9
Ընդամենը	335	100.0

Աղյուսակ 6ա. Աղբրեջանից փախստականների երթուղին		
	Քանակը	Տոկոսը
Աղբրեջանից ուղիղ դեպի ներկա բնակավայրը Հայաստանում	108	36.2
Աղբրեջանում մեկ այլ քաղաք կամ գյուղ անցնելով Հայաստանում մեկ այլ քաղաք կամ գյուղ անցնելով	5	1.7
Ե՛վ Աղբրեջանում, և՛ Հայաստանում այլ քաղաքներ կամ գյուղեր անցնելով	126	42.3
Ե՛վ Աղբրեջանում, և՛ Հայաստանում այլ քաղաքներ կամ գյուղեր անցնելով	14	4.7
Անցնելով տարանցիկ երկրներ	45	15.0
Ընդամենը	298	100.0

Աղյուսակ 6բ. Իրաքից փախստականների երթուղին		
	Քանակը	Տոկոսը
Իրաքից ուղիղ դեպի ներկա բնակավայրը Հայաստանում	4	10.8
Ե՛վ Իրաքում, և՛ Հայաստանում այլ քաղաքներ կամ գյուղեր անցնելով	1	2.7
Անցնելով տարանցիկ երկրներ	32	86.5
Ընդամենը	37	100.0

Աղյուսակ 7ա. Աղբրեջանից ուղիղ դեպի Հայաստանում ներկա բնակավայրը գալու ժամանակ օգտագործված տրանսպորտային միջոցները (դասակարգված նվազման կարգով)		
	Քանակը	Տոկոսը
ինքնաթիռ	45	41.7
զնացք	27	25.0
ավտոմեքենա	21	19.4
բեռնատար ավտոքենա	8	7.4
ավտոբուս	5	4.6
ուղղաթիռ	1	0.9
ոտքով	1	0.9
Ընդամենը	108	100.0

Աղյուսակ 7բ. Իրաքից ուղիղ դեպի Հայաստանում ներկա բնակավայրը գալու ժամանակ օգտագործված տրանսպորտային միջոցները		
	Քանակը	Տոկոսը
ինքնաթիռ	2	50.0
ավտոմեքենա	2	50.0
Ընդամենը	4	100.0

Աղյուսակ 8ա. Ադրբեջանից անուղղակի դեպի Հայաստան գալու ժամանակ (անցնելով այլ քաղաքներ/գյուղեր կա՛մ Ադրբեջանում, կա՛մ Հայաստանում, կա՛մ այդ երկու երկրներում) օգտագործված տրանսպորտային միջոցները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
ավտոմեքենա	155	53.1
ինքնաթիռ	75	25.7
ավտոբուս	26	8.9
զնացք	17	5.8
բեռնատար ավտոքենա	8	2.7
ուղղաթիռ	6	2.1
ոտքով	2	0.7
տրակտոր	1	0.3
ապրանքների կոնտեյներ	1	0.3
նավ	1	0.3
Ընդամենը	292	100.0

Աղյուսակ 8բ. Իրաքից անուղղակի դեպի Հայաստան գալու ժամանակ (անցնելով այլ քաղաքներ/գյուղեր և՛ Իրաքում, և՛ Հայաստանում) օգտագործված տրանսպորտային միջոցները		
<i>(թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
ինքնաթիռ	1	33.3
ավտոբուս	1	33.3
ավտոմեքենա	1	33.3
Ընդամենը	3	100.0

Աղյուսակ 9ա. Աղբրեջանից տարանցիկ երկրներով անցնելու ժամանակ օգտագործված տրանսպորտային միջոցները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
զնացք	38	36.5
ինքնաթիռ	36	34.6
ավտոմեքենա	19	18.3
ավտոբուս	6	5.8
նավ	5	4.8
Ընդամենը	104	100.0

Աղյուսակ 9բ. Աղբրեջանից Հայաստան գալու ժամանակ տարանցիկ երկրները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
Ռուսաստան	29	59.2
Վրաստան	14	28.6
Ուզբեկստան	3	6.1
Թուրքմենստան	2	4.1
Տաջիկստան	1	2.0
Ընդամենը	49	100.0

Աղյուսակ 9գ. Իրաքից տարանցիկ երկրներով անցնելու ժամանակ օգտագործված տրանսպորտային միջոցները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
ինքնաթիռ	34	51.5
ավտոմեքենա	19	28.8
ավտոբուս	13	19.7
Ընդամենը	66	100.0

Աղյուսակ 9դ. Իրաքից Հայաստան գալու ժամանակ տարանցիկ երկրները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
Սիրիա	29	90.6
Լիբանան	2	6.3
Իրան	1	3.1
Ընդամենը	32	100.0

Աղյուսակ 10. Հայաստանում այն բնակավայրերը, որտեղ հարցվածները ժամանել են առաջինը		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
Երևան	250	74.6
Կապան	9	2.7
Բազրատաշեն գյուղ	7	2.1
Իջևան	7	2.1
Վարդենիս	4	1.2
Աբովյան	4	1.2
Գյումրի	4	1.2
Գավառ	3	0.9
Գորիս	3	0.9
Հրազդան	3	0.9
Վանաձոր	3	0.9
Ստեփանավան	3	0.9
Նոյեմբերյան	3	0.9
Եղեգնավան գյուղ	3	0.9
Դիլիջան	2	0.6
Էջմիածին	2	0.6
Ագարակ	1	0.3
Աղավնավանք գյուղ	1	0.3
Ալավերդի	1	0.3
Արծվաշեն գյուղ	1	0.3
Այնթափ գյուղ	1	0.3
Այրում գյուղ	1	0.3
Զարենցավան	1	0.3
Դարակերտ գյուղ	1	0.3
Գոշ գյուղ	1	0.3
Արմավիր	1	0.3
Հովտաշատ գյուղ	1	0.3
Զրվեժ գյուղ	1	0.3
Մարտունի	1	0.3
Մասիս	1	0.3
Մեղրի	1	0.3
Մյասնիկյան գյուղ	1	0.3
Նիգամի գյուղ	1	0.3
Նոյակերտ գյուղ	1	0.3
Պետրոպկա գյուղ	1	0.3
Սևան	1	0.3
Շինուհայր գյուղ	1	0.3
Ծաղկաձոր	1	0.3
Վայք	1	0.3
Վեդի	1	0.3
Եղեգնաձոր	1	0.3
Ընդամենը	335	100.0

Աղյուսակ 11. Տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս բռնության միջադեպերի հաճախականությունը								
<i>(ղասակարգված նվազման կարգով)</i>								
		Ամեն օր	Ամեն շաբաթ	6 կամ ավելի անգամ	3-5 անգամ	1-2 անգամ	Երբեք	Ընդամենը
Ինձ գրկել են սննդից, ջրից կամ քնից	Քանակը	6	4	3	3	11	308	335
	տոկոսը	1.8	1.2	0.9	0.9	3.3	91.9	100.0
Ինձ սպառնացել են ինչ-որ տեսակի զենքով	Քանակը	3	2	5	1	20	304	335
	տոկոսը	0.9	0.6	1.5	0.3	6.0	90.7	100.0
Ինձ վրա կրակել կամ դանակով վնասել են	Քանակը	1	0	1	1	5	327	335
	տոկոսը	0.3	0.0	0.3	0.3	1.5	97.6	100.0
Ինձ խփել կամ ապտակել են	Քանակը	1	0	1	4	11	318	335
	տոկոսը	0.3	0.0	0.3	1.2	3.3	94.9	100.0
Ինձ փորձել են խեղդել	Քանակը	0	1	0	2	5	327	335
	տոկոսը	0.0	0.3	0.0	0.6	1.5	97.6	100.0
Ինձ ծեծել կամ ոտքով հարվածել են	Քանակը	0	0	1	5	5	324	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.3	1.5	1.5	96.7	100.0
Իմ ձեռքերը ոլորել են կամ աչքերը՝ կապել	Քանակը	0	2	2	1	4	326	335
	տոկոսը	0.0	0.6	0.6	0.3	1.2	97.3	100.0
Ֆիզիկապես այլանդակել են իմ մարմինը	Քանակը	0	0	0	1	5	329	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.3	1.5	98.2	100.0
Ինձ պահել են իմ կամքին հակառակ	Քանակը	0	2	5	1	16	311	335
	տոկոսը	0.0	0.6	1.5	0.3	4.8	92.8	100.0
Անվայել սեքսուալ մեկնաբանություններ են արել իմ հասցեին	Քանակը	0	2	3	0	7	323	335
	տոկոսը	0.0	0.6	0.9	0.0	2.1	96.4	100.0
Ինձ ստիպել են հանել կամ հանել են իմ հագուստը	Քանակը	0	0	0	0	2	333	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6	99.4	100.0
Ձննել են իմ մարմնի ներքին խոռոչները	Քանակը	0	0	0	0	0	335	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Ինձ ստիպողաբար համբուրել են	Քանակը	0	0	0	0	0	335	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Շոշափել են իմ մարմնի սեքսուալ մասերը	Քանակը	0	0	0	0	0	335	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Խփել են իմ մարմնի սեքսուալ մասերին	Քանակը	0	0	0	0	0	335	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Ինձ ստիպել են կամ սպառնացել վնասել՝ ինձ հետ բերանային, հեշտոցային կամ հետանցքային սեռական հարաբերություններ ունենալու համար	Քանակը	0	0	0	0	1	334	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	99.7	100.0
Որևէ իրով թափանցել են իմ հեշտոցի կամ հետանցքի մեջ	Քանակը	0	0	0	0	1	334	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	99.7	100.0
Ինձ պարտադրել են սեռական հարաբերություններ ունենալ՝ սննդի, ջրի, կամ իմ ընտանիքի համար պաշտպանության դիմաց	Քանակը	0	0	0	0	0	335	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Ինձ ստիպել են նայել ֆիզիկական բռնության վրա	Քանակը	0	0	1	0	6	328	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.3	0.0	1.8	97.9	100.0
Ինձ ստիպել են նայել սեռական բռնության վրա	Քանակը	0	0	1	0	2	332	335
	տոկոսը	0.0	0.0	0.3	0.0	0.6	99.1	100.0
Այլ	Քանակը	0	5	0	0	0	330	335
	տոկոսը	0.0	2.0	0.0	0.0	0.0	98.5	100.0

Աղյուսակ 11ա. Աղյուսակ 11-ի «այլ» պատասխանները	
Բռնության են ենթարկվել իմ երեխաները:	1
Ինձ ստիպել են գլխաշոր կրել և չօգտագործել գրիմ:	1
Ինձ ստիպել են թողնել տունը: Նրանք քարեր էին շարտում մեր տան վրա:	1
Ոստիկանությունը ինձ բռնի տարել է բուժարան, որտեղ կային վեներական խնդիրներ ունեցող կանայք:	1
Թշնամին քարեր է շարտել գնացքի վրա:	1

Աղյուսակ 12. Ով է ընտանիքից դուրս բռնություն գործադրել տեղահանության ժամանակ (դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)		
	Քանակը	Տոկոսը
Անձանոթ անձինք, Ադրբեջանցիները	48	82.8
Զինվորները	4	6.9
Հարևանները	2	3.4
Ոստիկանությունը	2	3.4
Աշխատավայրում	1	1.7
Վաճառողը խանութից	1	1.7
Ընդամենը	58	100.0

Աղյուսակ 13. Տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս բռնության հետևանքով ստացված վնասվածքները				
<i>(դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>				
		Այո	Ոչ	Ընդամենը
Հոգեբանական դժվարություններ	Քանակը	34	23	57
	տոկոսը	59.6	40.4	100.0
Կապտուկներ, քերծվածքներ, վերքեր	Քանակը	15	42	57
	տոկոսը	26.3	73.7	100.0
Խորը վերքեր կամ կտրվածքներ	Քանակը	10	47	57
	տոկոսը	17.5	82.5	100.0
Գիտակցության կորուստ (նույնիսկ կարճաժամկետ)	Քանակը	9	48	57
	տոկոսը	15.8	84.2	100.0
Հոդախախտումներ	Քանակը	7	50	57
	տոկոսը	12.3	87.7	100.0
Ջարդված ոսկոր կամ ոսկորներ	Քանակը	3	54	57
	տոկոսը	5.3	94.7	100.0
Դուրս թափված ատամներ	Քանակը	2	55	57
	տոկոսը	3.5	96.5	100.0
Այլ	Քանակը	3	54	57
	տոկոսը	5.3	94.7	100.0

Աղյուսակ 13ա. Աղյուսակ 13-ի «այլ» պատասխանները	
հաշմանդամ են դարձել	1
սրտի նոպա, արյան բարձր ճնշում	1
ոսկորների հետ խնդիրներ	1

Աղյուսակ 14. Դիմել է բժշկական օգնության տեղահանության ժամանակ ընտանիքից դուրս բռնության հետևանքով ստացված վնասվածքների պատճառով		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	8	20.5
ոչ	31	79.5
Ընդամենը	39	100.0

Աղյուսակ 15. Բժշկական օգնության չդիմելու պատճառները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
լուրջ խնդիր չէր	8	25.8
չկար որևէ մեկը, ում կարող էի դիմել օգնության համար	6	19.4
չգիտեի, թե որտեղ կարելի է դիմել	5	16.1
չէի հավատում, որ որևէ մեկը կարող էր օգնել	4	12.9
ժամանակ չունեի	3	9.7
պարզապես չէի ցանկանում	2	6.5
դրսի օգնության դիմելն ամոթալի և անհարմար է	1	3.2
ֆինանսական խնդիրների պատճառով	1	3.2
վախեցում էի տնից դուրս գալ	1	3.2
Ընդամենը	31	100.0

Աղյուսակ 16. Հայաստանում ընտանիքից դուրս բռնության միջադեպերի հաճախականությունը								
<i>(ղասակարգված նվազման կարգով)</i>								
		Ամեն օր	Ամեն շաբաթ	6 կամ ավելի անգամ	3-5 անգամ	1-2 անգամ	Երբեք	Ընդամենը
Անվայել սեքսուալ մեկնաբանություններ են արել իմ հասցեին	Քանակը	0	0	3	1	2	386	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.8	0.3	0.5	98.5	100.0
Ինձ ծեծել կամ ոտքով հարվածել են	Քանակը	0	0	2	1	0	389	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.5	0.3	0.0	99.2	100.0
Ինձ զրկել են սննդից, ջրից կամ քնից	Քանակը	0	0	2	1	0	389	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.5	0.3	0.0	99.2	100.0
Ինձ պահել են իմ կամքին հակառակ	Քանակը	0	0	2	0	5	385	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.5	0.0	1.3	98.2	100.0
Ինձ խփել կամ ապտակել են	Քանակը	0	0	2	0	2	388	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.5	0.0	0.5	99.0	100.0
Ինձ փորձել են խեղդել	Քանակը	0	0	2	0	1	389	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.5	0.0	0.3	99.2	100.0
Իմ ձեռքերը ոլորել են կամ աչքերը՝ կապել	Քանակը	0	0	2	0	0	390	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	99.5	100.0
Ինձ սպառնացել են ինչ-որ տեսակի զենքով	Քանակը	0	0	1	1	1	389	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.3	0.3	0.3	99.2	100.0
Շոշափել են իմ մարմնի սեքսուալ մասերը	Քանակը	0	0	1	0	2	389	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.3	0.0	0.5	99.2	100.0
Ձննել են իմ մարմնի ներքին խոռոչները	Քանակը	0	0	1	0	0	391	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	99.7	100.0
Ինձ ստիպել են հանել կամ հանել են իմ հագուստը	Քանակը	0	0	0	0	2	390	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	99.5	100.0
Ինձ ստիպողաբար համբուրել են	Քանակը	0	0	0	1	2	389	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.3	0.5	99.2	100.0
Ինձ պարտադրել են սեռական հարաբերություններ ունենալ՝ սննդի, ջրի, կամ իմ ընտանիքի համար պաշտպանության դիմաց	Քանակը	0	0	0	1	2	389	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.3	0.5	99.2	100.0
Ինձ ստիպել են նայել ֆիզիկական բռնության վրա	Քանակը	0	0	0	1	1	390	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.3	0.3	99.5	100.0
Ինձ ստիպել են նայել սեռական բռնության վրա	Քանակը	0	0	0	1	0	391	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.3	0.0	99.7	100.0
Ինձ ստիպել են կամ սպառնացել վնասել՝ ինձ հետ բերանային, հեշտոցային կամ հետանցքային սեռական հարաբերություններ ունենալու համար	Քանակը	0	0	0	0	2	390	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	99.5	100.0
Խփել են իմ մարմնի սեքսուալ մասերին	Քանակը	0	0	0	0	1	391	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	99.7	100.0
Ֆիզիկապես այլանդակել են իմ մարմինը	Քանակը	0	0	0	0	0	392	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Որևէ իրով թափանցել են իմ հեշտոցի կամ հետանցքի մեջ	Քանակը	0	0	0	0	0	392	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Ինձ վրա կրակել կամ դանակով վնասել են	Քանակը	0	0	0	0	0	392	392
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Այլ	Քանակը	1	0	2	1	1	387	392
	տոկոսը	0.3	0.0	0.5	0.3	0.3	98.7	100.0

Աղյուսակ 16ա. Աղյուսակ 16-ի «այլ» պատասխանները	
Ինձ վիրավորել են, անվանել թուրք:	1
Ինձ հայիոյել են և ասել, որ ես հայ չեմ, այլ թուրք, և որ ես զրկում եմ հայերին իրենց հացից:	1
Ինձ վիրավորել են հայիոյանքներով:	1
Անօրինական կերպով ինձ զրկել են իմ տնից:	1
Մենք ստիպված ենք եղել լքել մեր տունը, ամեն ինչ գողացված էր, պատուհանները՝ ջարդված: Մեր տունը այրվել էր հրդեհի ժամանակ: Մենք նույնիսկ ներկայացրել ենք այս գործը դատարան:	1

Աղյուսակ 17. Ով է <u>ընտանիքից դուրս բռնություն գործադրել Հայաստանում</u> (դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)		
	Քանակը	Տոկոսը
Հարևանները	7	43.8
Անձանոթ անձինք	4	25.0
Ոստիկանությունը	1	6.3
«Փարոս» կազմակերպության աշխատակիցները	1	6.3
Քաղաքապետարանի ներկայացուցիչները	1	6.3
Դասընկերները	1	6.3
Հրաժարվում եմ պատասխանել	1	6.3
Ընդամենը	16	100.0

Աղյուսակ 18. Հայտնել է որևէ մեկին միջադեպի մասին		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	4	28.6
ոչ	10	71.4
Ընդամենը	14	100.0

Աղյուսակ 19. Միջադեպի մասին ոչ մեկին չհայտնելու պատճառները		
	Քանակը	Տոկոսը
հայտնելը չէր օգնի	3	30.0
չէի հավատում, որ որևէ մեկը կարող էր օգնել	2	20.0
պարզապես չէի ցանկանում	2	20.0
լուրջ խնդիր չէր	1	10.0
դրսի օգնության դիմելն անոթալի ու անհարմար է	1	10.0
սպառնացել են, որպեսզի չհայտնեն ոչ մեկին	1	10.0
Ընդամենը	10	100.0

Աղյուսակ 20. Հայաստանում ընտանիքից դուրս բռնության հետևանքով ստացված վնասվածքները				
<i>(դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>				
		Այո	Ոչ	Ընդամենը
Հոգեբանական դժվարություններ	Քանակը	11	3	14
	տոկոսը	78.6	21.6	100.0
Գիտակցության կորուստ (նույնիսկ կարճաժամկետ)	Քանակը	3	11	14
	տոկոսը	21.4	78.6	100.0
Կապտուկներ, քերծվածքներ, վերքեր	Քանակը	3	11	14
	տոկոսը	21.4	78.6	100.0
Խորը վերքեր կամ կտրվածքներ	Քանակը	2	12	14
	տոկոսը	14.3	85.7	100.0
Հոդախախտումներ	Քանակը	1	13	14
	տոկոսը	7.1	92.9	100.0
Ջարդված ոսկոր կամ ոսկորներ	Քանակը	1	13	14
	տոկոսը	7.1	92.9	100.0
Դուրս թափված ատամներ	Քանակը	0	14	14
	տոկոսը	0.0	100.0	100.0

Աղյուսակ 21. Դիմել է բժշկական օգնության Հայաստանում ընտանիքից դուրս բռնության հետևանքով ստացված վնասվածքների պատճառով		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	2	16.7
ոչ	10	83.3
Ընդամենը	12	100.0

Աղյուսակ 22. Բժշկական օգնության չդիմելու պատճառները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
լուրջ խնդիր չէր	2	20.0
չէի հավատում, որ որևէ մեկը կարող էր օգնել	2	20.0
վախենում էի հետևանքներից	2	20.0
ինքնուրույն եմ լուծել խնդիրը	1	10.0
չգիտեի, թե որտեղ կարելի է դիմել	1	10.0
դրսի օգնության դիմելն ամոթալի ու անհարմար է	1	10.0
ֆինանսական խնդիրների պատճառով	1	10.0
Ընդամենը	10	100.0

Աղյուսակ 23. Ամուսնացած է կամ ունի զուգրուկներ		
	Քանակ	Տոկոս
այո	213	54.3
ոչ	179	45.7
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 24. Ամուսնու/զուգրուկներոջ հետ վիճաբանելը/կոնֆլիկտ ունենալը		
	Քանակ	Տոկոս
երբեք	86	40.4
հազվադեպ	102	47.9
ամեն ամիս	8	3.8
ամեն շաբաթ	10	4.7
ամեն օր	7	3.3
Ընդամենը	213	100.0

Աղյուսակ 25. Կոնֆլիկտների հիմնական պատճառները		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով, թույլատրելի են մեկից ավելի պատասխաններ)</i>		
	Քանակ	Տոկոս
ֆինանսական խնդիրներ	54	39.4
ոչ լուրջ ընտանեկան վիճաբանություններ առանց որևէ պատճառի	38	27.7
երեխաների հետ կապված հարցեր	10	7.3
ամուսինը խանդոտ է, պահանջկոտ և ունի ծանր բնավորություն	8	5.8
վատ բնակարանային պայմաններ/կացարանի բացակայություն	5	3.6
ամուսինը ուշ է գալիս տուն	4	2.9
հողի/գյուղատնտեսության հետ կապված խնդիրներ	3	2.2
ամուսինը թուլակամ է	2	1.5
ալկոհոլը	2	1.5
գործազրկությունը	2	1.5
հարևանները	1	0.7
քաղաքականությունը	1	0.7
ամուսնու բարեկամները	1	0.7
չգիտեմ	6	4.4
Ընդամենը	137	100.0

Աղյուսակ 26. Ներկա ամուսնուց կամ զուգընկերոջից վախեցած լինելը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը**	Գումարային տոկոսը
շատ վախեցած	6	2.8	2.8	2.8
որոշ չափով վախեցած	15	7.0	7.1	9.9
որոշ չափով ոչ վախեցած	10	4.7	4.7	14.6
բոլորովին ոչ վախեցած	180	84.5	85.3	100.0
չգիտեմ/չեմ կարող ասել	2	0.9	100.0	
Ընդամենը	213	100.0		
<i>Մոդան=4, Միջինը=3.73, Սեդիանը=4.00 (1=շատ վախեցած և 4=բոլորովին ոչ վախեցած, «չգիտեմ/չեմ կարող» պատասխաններն ընդգրկված չեն)</i>				
**Իրական տոկոսն առանց «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխանների է				

Աղյուսակ 27. Ներկա ամուսնու/զուգրնկերոջ կողմից բռնության միջադեպերի հաճախականությունը (դասակարգված նվազման կարգով)								
		Ամեն օր	Ամեն շաբաթ	6 կամ ավելի անգամ	3-5 անգամ	1-2 անգամ	Երբեք	Ընդամենը
Ինձ արգելել է զբաղվել հասարակական գործունեությամբ, սովորել, աշխատել, հաճախել կանանց կազմակերպություններ	Քանակը	10	2	0	2	6	193	213
	տոկոսը	4.7	0.9	0.0	0.9	2.8	90.6	100.0
Ինձ ստիպել է մնալ տանը	Քանակը	5	1	3	4	9	191	213
	տոկոսը	2.3	0.5	1.4	1.9	4.2	89.7	100.0
Ինձ արգելել է տեսնել ընկերներին կամ ընտանիքի անդամներին	Քանակը	5	0	2	1	11	194	213
	տոկոսը	2.3	0.0	0.9	0.5	5.2	91.1	100.0
Հրաժարվել է ինձ փող տալ տնային տնտեսության ծախսերի համար, նույնիսկ եթե գումար է ունեցել այլ նպատակների համար	Քանակը	3	0	0	0	1	209	213
	տոկոսը	0.8	0.0	0.0	0.0	0.3	98.1	100.0
Ինձ վիրավորել է կամ հայոյել	Քանակը	3	1	2	4	10	193	213
	տոկոսը	1.4	0.5	0.9	1.9	4.7	90.6	100.0
Ինձ սպառնացել է վնաս պատճառել	Քանակը	2	1	0	2	1	207	213
	տոկոսը	0.9	0.5	0.0	0.9	0.5	97.2	100.0
Ինձ սպառնացել է դանակով կամ զենքով	Քանակը	1	0	0	1	0	211	213
	տոկոսը	0.5	0.0	0.0	0.5	0.0	99.1	100.0
Քաշել է իմ մագերից	Քանակը	1	1	0	1	2	208	213
	տոկոսը	0.5	0.5	0.0	0.5	0.9	97.7	100.0
Ապտակել է իմ դեմքին կամ ուղրել է իմ ձեռքերը	Քանակը	1	1	3	0	5	203	213
	տոկոսը	0.5	0.5	1.4	0.0	2.3	95.3	100.0
Ինձ հարվածել է բռունցքով կամ որևէ այլ բանով	Քանակը	1	1	1	1	2	207	213
	տոկոսը	0.5	0.5	0.5	0.5	0.9	97.2	100.0
Ինձ հրել է կամ ոտքով հարվածել	Քանակը	1	1	1	1	0	209	213
	տոկոսը	0.5	0.5	0.5	0.5	0.0	98.1	100.0
Ինձ փորձել է խեղդել	Քանակը	1	0	0	1	1	210	213
	տոկոսը	0.5	0.0	0.0	0.5	0.5	98.6	100.0
Ինձ սպառնացել է վնասել կամ ուժ է գործադրել, որպեսզի ես սեռական հարաբերություններ ունենամ նրա հետ այն ժամանակ, երբ ես չէի ցանկանում	Քանակը	0	2	0	1	2	208	213
	տոկոսը	0.0	0.9	0.0	0.5	0.9	97.7	100.0
Ինձ հնարավորություն չի տվել ստանալ բժշկական օգնություն կամ արգելել է օգտագործել դեղեր կամ բուժվել	Քանակը	0	0	2	0	1	210	213
	տոկոսը	0.0	0.0	0.9	0.0	0.5	98.6	100.0
Ինձ ստիպել է սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ընկերների կամ այլոց հետ	Քանակը	0	0	0	0	0	213	213
	տոկոսը	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0

Աղյուսակ 28. Երբ է ամուսինը/զուգընկերն սկսել դաժան վերաբերմունքը		
	Քանակ	Տոկոս
մինչև ամուսնությունը	1	2.7
ամուսնությունից անմիջապես հետո, մեկ ամսվա ընթացքում	10	27.0
ամուսնությունից մեկ տարի անց	15	40.5
ամուսնությունից երկու տարի անց	2	5.4
ամուսնությունից երեք տարի անց	1	2.7
ամուսնությունից չորս տարի անց	1	2.7
ամուսնությունից հինգ տարի անց	2	5.4
ամուսնությունից վեց տարի անց	1	2.7
ամուսնությունից տասը տարի անց	1	2.7
ամուսնությունից տասնմեկ տարի անց	2	5.4
ամուսնությունից քսանմեկ տարի անց	1	2.7
Ընդամենը	37	100.0

Աղյուսակ 29. Փորձել է օգնության դիմել՝ ամուսնու/զուգընկերոջ դաժան վերաբերմունքի դեմ պայքարելու համար		
	Քանակ	Տոկոս
այո	9	24.3
ոչ	28	75.7
Ընդամենը	37	100.0

Աղյուսակ 30. Օգնության չդիմելու պատճառները		
<i>(դասակարգված նվազան կարգով)</i>		
	Քանակ	Տոկոս
լուրջ խնդիր չէր	8	28.6
համակերպվել են խնդրի հետ	7	25.0
այդպիսի խնդիրները պետք է լուծվեն ընտանիքի ներսում	6	21.4
ինքնուրույն են լուծել խնդիրը	2	7.1
չկար որևէ մեկը, ում կարող էի դիմել օգնության համար	1	3.6
պարզապես չէի ցանկանում	1	3.6
չէի հավատում, որ որևէ մեկը կարող էր օգնել	1	3.6
վախենում էի հետևանքներից	1	3.6
չգիտեմ/չեմ կարող ասել	1	3.6
Ընդամենը	28	100.0

Աղյուսակ 31. Ով էր ամենաօգտակարը		
	Քանակ	Տոկոս
ծնողները	5	55.6
ոչ մեկը	3	33.3
ամուսնու եղբայրը/քույրը	1	11.1
Ընդամենը	9	100.0

Աղյուսակ 32. Ինչն էր ամենաօգտակարը բռնության դեմ պայքարելու համար		
	Քանակ	Տոկոս
ոչինչ	7	77.8
ապահարգանի սպառնալիքը	1	11.1
իմ երեխաների սերը	1	11.1
Ընդամենը	9	100.0

Աղյուսակ 33. Այլ միջոցներ, որոնք կարող էին օգնել բռնության դեմ պայքարելու ժամանակ		
	Քանակ	Տոկոս
ոչինչ	5	55.6
ավելի լավ կենսամակարդակը	2	22.2
հասարակության կողմից մեղադրելը	1	11.1
բժշկական օգնություն ամուսնու համար	1	11.1
Ընդամենը	9	100.0

Աղյուսակ 34: Արդյոք հարցվածին ծեծել են իր ընտանիքի կամ ամուսնու/զուգընկերոջ ընտանիքի այլ անդամները		
	Քանակ	Տոկոս
այո	2	0.9
ոչ	211	99.1
Ընդամենը	213	100.0

Աղյուսակ 35ա. Ամուսնու կարծիքով՝ տնային գործերը ոչ պատշաճ կատարելն արդարացնում է կնոջը խփելը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	14	3.6	3.7	3.7
Համաձայն եմ	39	9.9	10.2	13.8
Համաձայն չեմ	128	32.7	33.4	47.3
Բոլորովին համաձայն չեմ	202	51.5	52.7	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	9	2.3	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.35, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 35բ. Ամուսնուն չենթարկվելն արդարացնում է կնոջը խփելը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	39	9.9	10.2	10.2
Համաձայն եմ	75	19.1	19.5	29.7
Համաձայն չեմ	111	28.3	28.9	58.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	159	40.6	41.4	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	8	2.0	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.02, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 35գ. Սեռական հարաբերությունները մերժելն արդարացնում է կնոջը խփելը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	14	3.6	3.8	3.8
Համաձայն եմ	36	9.2	9.7	13.4
Համաձայն չեմ	149	38.0	40.1	53.5
Բոլորովին համաձայն չեմ	173	44.1	46.5	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	20	5.1	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.29, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 35դ. Ամուսնուն այլ ընկերուհիների մասին հարցնելն արդարացնում է կնոջը խփելը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	15	3.8	4.0	4.0
Համաձայն եմ	23	5.9	6.1	10.1
Համաձայն չեմ	157	40.1	41.5	51.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	183	46.7	48.4	100.0
Զգիտեմ/չեմ կարող ասել	14	3.6	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.34, Մեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 35ե. Կնոջը դավաճանության մեջ կասկածելն արդարացնում է կնոջը խփելը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	46	11.7	12.3	12.3
Համաձայն եմ	83	21.2	22.2	34.5
Համաձայն չեմ	110	28.1	29.4	63.9
Բոլորովին համաձայն չեմ	135	34.4	36.1	100.0
Զգիտեմ/չեմ կարող ասել	18	4.6	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=2.89, Մեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 35զ. Ոչ հավատարիմ լինելն արդարացնում է կնոջը խփելը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	99	25.3	26.5	26.5
Համաձայն եմ	96	24.5	25.7	52.1
Համաձայն չեմ	73	18.6	19.5	71.7
Բոլորովին համաձայն չեմ	106	27.0	28.3	100.0
Զգիտեմ/չեմ կարող ասել	18	4.6	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=2.50, Մեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 36. Կարծիքների միջին արժեքները՝ ներկայացված Աղյուսակներ 35ա-35գ-ում

(դասակարգված ածանց կարգով)

	Միջինը	Մոդան	Մեդիանը
Ոչ հավատարիմ լինելն արդարացնում է կնոջը խփելը	2.50	4	2.00
Կնոջը դավաճանության մեջ կասկածելն արդարացնում է կնոջը խփելը	2.89	4	3.00
Անուսնուն չենթարկվելն արդարացնում է կնոջը խփելը	3.02	4	3.00
Սեռական հարաբերությունները մերժելն արդարացնում է կնոջը խփելը	3.29	4	3.00
Անուսնուն այլ ընկերուհիների մասին հարցնելն արդարացնում է կնոջը խփելը	3.34	4	3.00
Անուսնու կարծիքով՝ տնային գործերը ոչ պատշաճ կատարելն արդարացնում է կնոջը խփելը	3.35	4	4.00

(1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)

Աղյուսակ 37ա. Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ինքը չի ցանկանում

	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	145	37.0	39.0	39.0
Համաձայն եմ	167	42.6	44.9	83.9
Համաձայն չեմ	38	9.7	10.2	94.1
Բոլորովին համաձայն չեմ	22	5.6	5.9	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	20	5.1	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		

Մոդան=2, Միջինը=1.83, Մեդիանը =2.00 *(1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)*

Աղյուսակ 37բ. Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ամուսինը հարբած է

	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	174	44.4	46.4	46.4
Համաձայն եմ	160	40.8	42.7	89.1
Համաձայն չեմ	26	6.6	6.9	96.0
Բոլորովին համաձայն չեմ	15	3.8	4.0	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	17	4.3	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		

Մոդան=1, Միջինը=1.69, Մեդիանը=2.00 *(1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)*

Աղյուսակ 37գ. Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ինքը հիվանդ է				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	186	47.4	48.9	48.9
Համաձայն եմ	165	42.1	43.4	92.4
Համաձայն չեմ	20	5.1	5.3	97.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	9	2.3	2.4	100.0
Զգիտեմ/չեմ կարող ասել	12	3.1	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան =1, Միջինը=1.61, Մեդիանը =2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 37դ. Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ամուսինը դաժան է վերաբերվում իր հետ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	202	51.5	54.3	54.3
Համաձայն եմ	142	36.2	38.2	92.5
Համաձայն չեմ	19	4.8	5.1	97.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	9	2.3	2.4	100.0
Զգիտեմ/չեմ կարող ասել	20	5.1	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=1, Միջինը=1.56, Մեդիանը=1.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 38. Կարծիքների միջին արժեքները՝ ներկայացված Աղյուսակներ 37ա-37դ-ում			
<i>(դասակարգված ածման կարգով)</i>			
	Միջինը	Մոդան	Մեդիանը
Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ամուսինը դաժան է վերաբերվում իր հետ	1.56	1	1.00
Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ինքը հիվանդ է	1.61	1	2.00
Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ամուսինը հարբած է	1.69	1	2.00
Անուսնացած կինը հարող է մերժել սեռական հարաբերություններ ունենալ իր ամուսնու հետ, եթե ինքը չի ցանկանում	1.83	2	2.00
<i>(1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)</i>			

Աղյուսակ 39ա. Դատական համակարգը շատ քիչ բան է անում բռնության ենթարկված կնոջը պաշտպանելու համար				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	72	18.4	26.2	26.2
Չամաձայն եմ	119	30.4	43.3	69.5
Չամաձայն չեմ	59	15.1	21.5	90.9
Բոլորովին համաձայն չեմ	25	6.4	9.1	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	117	29.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.13 Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 39բ. Կառավարությունը պետք է քայլեր ձեռնարկի՝ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարելու համար				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	189	48.2	52.4	52.4
Չամաձայն եմ	147	37.5	40.7	93.1
Չամաձայն չեմ	13	3.3	3.6	96.7
Բոլորովին համաձայն չեմ	12	3.1	3.3	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	31	7.9	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=1, Միջինը=1.58, Սեդիանը=1.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 39գ. Ընտանեկան բռնությունը տարածված խնդիր է Հայաստանում				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	67	17.1	22.9	22.9
Չամաձայն եմ	113	28.8	38.7	61.6
Չամաձայն չեմ	78	19.9	26.7	88.4
Բոլորովին համաձայն չեմ	34	8.7	11.6	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	100	25.5	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.27, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 39դ. Շատ դեպքերում, ընտանեկան բռնությունն ավելի լավ է լուծել տան ներսում, քան թե դիմել ոստիկանություն

	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	152	38.8	40.3	40.3
Համաձայն եմ	179	45.7	47.5	87.8
Համաձայն չեմ	29	7.4	7.7	95.5
Բոլորովին համաձայն չեմ	17	4.3	4.5	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	15	3.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		

Մոդան=2, Միջինը=1.76, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)

Աղյուսակ 39ե. Ընտանեկան բռնությունը հասարակական խնդիր է և պետք է լուծվի կառավարության և հասարակության կողմից

	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	56	14.3	15.8	15.8
Համաձայն եմ	130	33.2	36.7	52.5
Համաձայն չեմ	108	27.6	30.5	83.1
Բոլորովին համաձայն չեմ	60	15.3	16.9	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	38	9.7	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		

Մոդան=2, Միջինը=2.49, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)

Աղյուսակ 39զ. Բռնությունը կանանց նկատմամբ դեռ գոյություն ունի Հայաստանում, քանի որ հասարակությունն անտարբեր է բռնության ենթարկված կանանց նկատմամբ

	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	91	23.2	30.0	30.0
Համաձայն եմ	128	32.7	42.2	72.3
Համաձայն չեմ	60	15.3	19.8	92.1
Բոլորովին համաձայն չեմ	24	6.1	7.9	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	89	22.7	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		

Մոդան=2, Միջինը=2.06, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)

Աղյուսակ 39Է. Հայ հասարակությունն ավելի հակված է մեղադրելու սեռական բռնության ենթարկվածներին, քան բռնացողներին բռնության միջադեպերի համար				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	69	17.6	23.5	23.5
Համաձայն եմ	104	26.5	35.4	58.8
Համաձայն չեմ	72	18.4	24.5	83.3
Բոլորովին համաձայն չեմ	49	12.5	16.7	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	98	25.0	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.34, Մեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 40. Կարծիքների միջին արժեքները՝ ներկայացված Աղյուսակներ 39ա-39Է-ում			
<i>(դասակարգված ածնան կարգով)</i>			
	Միջինը	Մոդան	Մեդիանը
Կառավարությունը պետք է քայլեր ձեռնարկի՝ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարելու համար:	1.58	1	1.00
Շատ դեպքերում, ընտանեկան բռնությունն ավելի լավ է լուծել տան ներսում, քան թե դիմել ոստիկանություն:	1.76	2	2.00
Բռնությունը կանանց նկատմամբ դեռ գոյություն ունի Հայաստանում, քանի որ հասարակությունն անտարբեր է բռնության ենթարկված կանանց նկատմամբ:	2.06	2	2.00
Դատական համակարգը շատ քիչ բան է անում բռնության ենթարկված կնոջը պաշտպանելու համար:	2.13	2	2.00
Ընտանեկան բռնությունը տարածված խնդիր է Հայաստանում:	2.27	2	2.00
Հայ հասարակությունն ավելի հակված է մեղադրելու սեռական բռնության ենթարկվածներին, քան բռնացողներին բռնության միջադեպերի համար:	2.34	2	2.00
Ընտանեկան բռնությունը հասարակական խնդիր է և պետք է լուծվի կառավարության և հասարակության կողմից:	2.49	2	2.00
<i>(1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)</i>			

Աղյուսակ 41ա. Աղքատությունը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	131	33.4	35.5	35.5
Համաձայն եմ	139	35.5	37.7	73.2
Համաձայն չեմ	50	12.8	13.6	86.7
Բոլորովին համաձայն չեմ	49	12.5	13.3	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	23	5.9	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.05, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41բ. Տուժածի կրթության պակասը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	81	20.7	21.9	21.9
Համաձայն եմ	132	33.7	35.7	57.6
Համաձայն չեմ	97	24.7	26.2	83.8
Բոլորովին համաձայն չեմ	60	15.3	16.2	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	22	5.6	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.37, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41գ. Բռնացողի կրթության պակասը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	102	26.0	27.6	27.6
Համաձայն եմ	128	32.7	34.6	62.2
Համաձայն չեմ	92	23.5	24.9	87.0
Բոլորովին համաձայն չեմ	48	12.2	13.0	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	22	5.6	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.23, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41դ. Հանկարծակի ֆինանսական խնդիրները կամ աշխատանքի կորուստը ընտանեկան բռնության պատճառներ են				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	118	30.1	31.0	31.0
Համաձայն են	150	38.3	39.4	70.3
Համաձայն չեն	61	15.6	16.0	86.4
Բոլորովին համաձայն չեն	52	13.3	13.6	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	11	2.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.12, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41ե. Տճից դուրս բռնությունը շարունակվում է, քանի որ կանայք չեն հայտնում դրա մասին իշխանություններին				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	78	19.9	22.4	22.4
Համաձայն են	146	37.2	42.0	64.4
Համաձայն չեն	86	21.9	24.7	89.1
Բոլորովին համաձայն չեն	38	9.7	10.9	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	44	11.2	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.24, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41զ. Ընտանեկան բռնությունը շարունակվում է, քանի որ կանանց մեծամասնությունը չի լքում բռնացող տղամարդուն				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	122	31.1	34.6	34.6
Համաձայն են	152	38.8	43.1	77.6
Համաձայն չեն	48	12.2	13.6	91.2
Բոլորովին համաձայն չեն	31	7.9	8.8	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	39	9.9	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=1.97, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41Է. Թմրադեղերի և ալկոհոլի խնդիրները ընտանեկան բռնության առաջնային պատճառներն են				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	198	50.5	52.5	52.5
Համաձայն են	153	39.0	40.6	93.1
Համաձայն չեն	20	5.1	5.3	98.4
Բոլորովին համաձայն չեն	6	1.5	1.6	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	15	3.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=1, Միջինը=1.56, Սեդիանը=1.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41Ը. Ընտանեկան բռնությունը զոյություն ունի, քանի որ ոստիկանությունն այն չի կասեցնում				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	80	20.4	23.4	23.4
Համաձայն են	148	37.8	43.3	66.7
Համաձայն չեն	69	17.6	20.2	86.8
Բոլորովին համաձայն չեն	45	11.5	13.2	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	50	12.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.23, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41Թ. Բռնացողները հիմնականում հոգեկան հիվանդ տղամարդիկ են				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	137	34.9	37.2	37.2
Համաձայն են	138	35.2	37.5	74.7
Համաձայն չեն	61	15.6	16.6	91.3
Բոլորովին համաձայն չեն	32	8.2	8.7	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	24	6.1	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=1.97, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41Ժ. Պատերազմը հանգեցնում է հարձակումներին և բռնությանը կանանց նկատմամբ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	103	26.3	30.8	30.8
Համաձայն եմ	127	32.4	38.0	68.9
Համաձայն չեմ	66	16.8	19.8	88.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	38	9.7	11.4	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	58	14.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.12, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41ի. Բռնությունը կանանց նկատմամբ տղամարդկանց սեռական ցանկությունների բնական արտահայտություն է				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	44	11.2	14.6	14.6
Համաձայն եմ	90	23.0	29.9	44.5
Համաձայն չեմ	88	22.4	29.2	73.8
Բոլորովին համաձայն չեմ	79	20.2	26.2	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	91	23.2	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.67, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 41լ. Բռնության հիմնական պատճառն է կանանց և տղամարդկանց միջև անհավասար ուժերի հարաբերակցությունը				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	98	25.0	27.8	27.8
Համաձայն եմ	164	41.8	46.6	74.4
Համաձայն չեմ	64	16.3	18.2	92.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	26	6.6	7.4	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	40	10.2	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.05, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 42. Կարծիքների միջին արժեքները՝ ներկայացված Աղյուսակներ 41ա-41լ-ում			
<i>(դասակարգված ածնան կարգով)</i>			
	Միջինը	Մոդան	Մեդիանը
Թմրադեղերի և ալկոհոլի խնդիրները ընտանեկան բռնության առաջնային պատճառներն են:	1.56	1	1.00
Ընտանեկան բռնությունը շարունակվում է, քանի որ կանանց մեծամասնությունը չի լքում բռնացող տղամարդուն:	1.97	2	2.00
Բռնացողները հիմնականում հոգեկան հիվանդ տղամարդիկ են:	1.97	2	2.00
Աղքատությունը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը:	2.05	2	2.00
Բռնության հիմնական պատճառն է կանանց և տղամարդկանց միջև անհավասար ուժերի հարաբերակցությունը:	2.05	2	2.00
Պատերազմը հանգեցնում է հարձակումներին և բռնությանը կանանց նկատմամբ:	2.12	2	2.00
Հանկարծակի ֆինանսական խնդիրները կամ աշխատանքի կորուստը ընտանեկան բռնության պատճառներ են:	2.12	2	2.00
Ընտանեկան բռնությունը գոյություն ունի, քանի որ ոստիկանությունն այն չի կասեցնում:	2.23	2	2.00
Բռնացողի կրթության պակասը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը:	2.23	2	2.00
Տնից դուրս բռնությունը շարունակվում է, քանի որ կանայք չեն հայտնում այդ մասին իշխանություններին:	2.24	2	2.00
Տուժածի կրթության պակասը բարձրացնում է ընտանեկան բռնության հավանականությունը:	2.37	2	2.00
Բռնությունը կանանց նկատմամբ տղամարդկանց սեռական ցանկությունների բնական արտահայտություն է:	2.67	2	3.00
<i>(1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)</i>			

Աղյուսակ 43. Ինչպես են ամուսիններն ընտրում միմյանց		
	Քանակը	Տոկոսը
Երկուսով են ընտրել	201	64.2
ամուսինն է ընտրել	70	22.4
ամուսնու ընտանիքն է ընտրել	24	7.7
հարցվածի այլ բարեկամներն են ընտրել	6	1.9
հարցվածն է ընտրել	5	1.6
հարցվածի ընտանիքն է ընտրել	3	1.0
այլ	2	0.6
հրաժարվում են պատասխանել	2	0.6
Ընդամենը	313	100.0

Աղյուսակ 44. Հարցվածին հարցրել են, թե արդյոք նա ցանկանում է ամուսնանալ իր ապագա ամուսնու հետ		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	270	86.3
ոչ	41	13.1
հրաժարվում են պատասխանել	2	0.6
Ընդամենը	313	100.0

Աղյուսակ 45. «Պարտադրել» են արբոտ անել		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	6	1.5
ոչ	386	98.5
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 46. «Ստիպված» է եղել արբոտ անել՝ հանգամանքներից ելնելով		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	79	20.2
ոչ	312	79.6
հրաժարվում են պատասխանել	1	0.3
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 47. Որ հանգամանքներից ելնելով է «ստիպված» եղել արքրտ անել		
	Քանակը	Տոկոսը
Ֆինանսական խնդիրներ, չի կարող իրեն թույլ տալ ունենալ ևս մեկ երեխա	24	30.4
պարզապես չի ցանկանում ունենալ ավելի շատ երեխա	23	29.1
վատ բնակարանային պայմաններ/կացարանի բացակայություն	9	11.4
մյուս երեխաները դեռ շատ փոքր են	8	10.1
հարցվածի տարիքի հետ կապված խնդիրներ	3	3.8
հարցվածի առողջության հետ կապված խնդիրներ	3	3.8
մյուս երեխայի առողջության հետ կապված խնդիրներ	2	2.5
պատերազմը	2	2.5
այլ	5	6.3
Ընդամենը	79	100.0

Աղյուսակ 48. Երբևէ ստիպել են լքել Հայաստանը		
	Քանակը	Տոկոսը
Այո, ինձ ստիպել են լքել Հայաստանը	2	0.5
Ոչ, ինձ չեն ստիպել, ես ինքնական եմ գնացել	54	13.8
Ես երբեք չեմ լքել Հայաստանը	336	85.7
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 49. Ներքաշել են ինչ-որ տեսակի շահագործման մեջ արտասահմանում		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	0	0.0
ոչ	56	100.0
Ընդամենը	56	100.0

Աղյուսակ 50. Ստիպված է եղել զբաղվել մարմնավաճառությամբ Հայաստանում կամ Հայաստանից դուրս		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	0	0.0
ոչ	390	99.5
հրաժարվում եմ պատասխանել	2	0.5
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 51. Խաբեությանը ստիպել են զբաղվել մարմնավաճառությամբ օրինական աշխատանք առաջարկելուց հետո		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	0	0.0
ոչ	391	99.7
հրաժարվում եմ պատասխանել	1	0.3
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 52. Երեխաներից որևէ մեկին լքելը կամ թողնելը՝ ինչ-որ ժամանակահատվածով		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	6	1.5
ոչ	385	98.5
Ընդամենը	391	100.0

Աղյուսակ 52ա. Երեխաներին լքելու դեպքում տրված բացատրությունները	
Ընտանեկան խնդիրներ/չի ցանկացել ավելի մանրամասն բացատրել:	1
Նախկին ամուսնուս հետ խնդիրներ ունենալու պատճառով ես ստիպված եմ եղել ուղարկել իմ երեխային իմ ծնողների մոտ:	1
Մինչ Հայաստան գալը 1988-ին ես իմ երեխաներին 3-4 ամսով ուղարկել եմ իմ մոր մոտ՝ Կապան:	1
Ֆինանսական խնդիրների պատճառով 1996-ին ես իմ ավագ դստերը ուղարկել եմ Եսենտուկի քաղաք՝ իմ ծնողների մոտ:	1
Ամուսնալուծվելուց հետո ես ստիպված եմ եղել լքել իմ դստերը:	1
Ռուսաստանի կառավարության սխալի պատճառով իմ երեք երեխաները 5 տարի անց են կացրել Մինվոդի քաղաքի մանկատանը:	1

Աղյուսակ 53. Իրեն զգացել է այնքան դժբախտ, որ մտածել է ինքնասպանություն գործելու մասին, վերջին մի քանի շաբաթների ընթացքում		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	29	7.4
ոչ	363	92.6
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 54. Որքան հաճախ է մտածել ինքնասպանություն գործելու մասին վերջին մի քանի շաբաթների ընթացքում		
	Քանակը	Տոկոսը
ամեն օր	13	44.8
ամեն շաբաթ	16	55.2
Ընդամենը	29	100.0

Աղյուսակ 55ա. Ես դժվարություններ ունեմ ընդհանուր բժշկական օգնություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	27	6.9	7.1	7.1
Համաձայն եմ	40	10.2	10.6	17.7
Համաձայն չեմ	141	36.0	37.3	55.0
Բոլորովին համաձայն չեմ	170	43.4	45.0	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	14	3.6	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.20, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55բ. Ես դժվարություններ ունեմ հակաբեղմնավորման միջոցներ ձեռք բերելու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	5	1.3	1.5	1.5
Համաձայն եմ	8	2.0	2.5	4.0
Համաձայն չեմ	125	31.9	38.3	42.3
Բոլորովին համաձայն չեմ	188	48.0	57.7	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	66	16.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.52, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55գ. Ես դժվարություններ ունեմ ոստիկանությունից օգնություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	7	1.8	2.0	2.0
Համաձայն եմ	13	3.3	3.7	5.6
Համաձայն չեմ	148	37.8	41.6	47.2
Բոլորովին համաձայն չեմ	188	48.0	52.8	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	36	9.2	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.45, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55դ. Ես դժվարություններ ունեմ սնունդ ձեռք բերելու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	10	2.6	2.6	2.6
Համաձայն եմ	32	8.2	8.2	10.8
Համաձայն չեմ	155	39.5	39.8	50.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	192	49.0	49.4	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	3	0.8	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.36, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55ե. Ես դժվարություններ ունեմ իրավաբանական օգնություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	23	5.9	6.5	6.5
Համաձայն եմ	22	5.6	6.2	12.6
Համաձայն չեմ	130	33.2	36.5	49.2
Բոլորովին համաձայն չեմ	181	46.2	50.8	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	36	9.2	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.32, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55գ. Ես դժվարություններ ունեմ հոգեբանական աջակցություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	11	2.8	3.2	3.2
Համաձայն եմ	16	4.1	4.6	7.8
Համաձայն չեմ	134	34.2	38.7	46.5
Բոլորովին համաձայն չեմ	185	47.2	53.5	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	46	11.7	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.42, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55ե. Ես դժվարություններ ունեմ կրթություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	11	2.8	3.1	3.1
Համաձայն եմ	25	6.4	7.0	10.1
Համաձայն չեմ	131	33.4	36.7	46.8
Բոլորովին համաձայն չեմ	190	48.5	53.2	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	35	8.9	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.40, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55ը. Ես դժվարություններ ունեմ աշխատանք ձեռք բերելու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	49	12.5	13.2	13.2
Համաձայն եմ	57	14.5	15.3	28.5
Համաձայն չեմ	110	28.1	29.6	58.1
Բոլորովին համաձայն չեմ	156	39.8	41.9	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	20	5.1	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.00, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55թ. Ես դժվարություններ ունեմ իմ և իմ ընտանիքի փախստականի քարտերի ժամկետը երկարացնելու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	12	3.1	3.2	3.2
Համաձայն եմ	26	6.6	7.0	10.2
Համաձայն չեմ	143	36.5	38.5	48.8
Բոլորովին համաձայն չեմ	190	48.5	51.2	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	21	5.4	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.38, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 55ժ. Ես դժվարություններ ունեմ Հայաստանի քաղաքացիություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	11	2.8	3.1	3.1
Համաձայն եմ	22	5.6	6.2	9.3
Համաձայն չեմ	129	32.9	36.3	45.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	193	49.2	54.4	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	37	9.4	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.42, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 56. Կարծիքների միջին արժեքները՝ ներկայացված Աղյուսակներ 55ա-55ժ-ում <i>(դասակարգված ածանց կարգով)</i>			
	Միջինը	Սողան	Մեղիանը
Ես դժվարություններ ունեմ աշխատանք ձեռք բերելու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.00	4	3.00
Ես դժվարություններ ունեմ ընդհանուր բժշկական օգնություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.20	4	3.00
Ես դժվարություններ ունեմ իրավաբանական օգնություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.32	4	4.00
Ես դժվարություններ ունեմ սնունդ ձեռք բերելու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.36	4	3.00
Ես դժվարություններ ունեմ իմ և իմ ընտանիքի փախստականի քարտերի ժամկետը երկարացնելու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.38	4	4.00
Ես դժվարություններ ունեմ կրթություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.40	4	4.00
Ես դժվարություններ ունեմ հոգեբանական աջակցություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.42	4	4.00
Ես դժվարություններ ունեմ Հայաստանի քաղաքացիություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.42	4	4.00
Ես դժվարություններ ունեմ ոստիկանությունից օգնություն ստանալու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.45	4	4.00
Ես դժվարություններ ունեմ հակաբեղմնավորման միջոցներ ձեռք բերելու, քանի որ ես փախստական եմ:	3.52	4	4.00

Աղյուսակ 57ա. Ինձ չեն ընդունել այն աշխատանքի, որին ես դիմել էի, քանի որ ես փախստական եմ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	27	6.9	7.5	7.5
Համաձայն եմ	23	5.9	6.4	13.9
Համաձայն չեմ	145	37.0	40.3	54.2
Բոլորովին համաձայն չեմ	165	42.1	45.8	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	32	8.2	100.0	
Ընդամենը	392	100.0		
Սողան=4, Միջինը=3.24, Մեղիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57բ. Ես դժվարություններ ունեմ, քանի որ ես լավ չեմ տիրապետում հայերեն լեզվին				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	53	13.5	13.7	13.7
Համաձայն եմ	54	13.8	13.9	27.6
Համաձայն չեմ	140	35.7	36.1	63.7
Բոլորովին համաձայն չեմ	141	36.0	36.3	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	3	0.8	100.0	
Հրաժարվում եմ պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=2.95, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57գ. Իմ երեխայի դասընկերները և ուսուցիչները կողմնապահ են նրա նկատմամբ, քանի որ նա փաստական է				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	10	2.6	3.1	3.1
Համաձայն եմ	27	6.9	8.3	11.4
Համաձայն չեմ	124	31.6	38.2	49.5
Բոլորովին համաձայն չեմ	164	41.8	50.5	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	66	16.8	100.0	
Հրաժարվում եմ պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.36, Սեդիանը=4.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57դ. Հայ հասարակությունը բացասական վերաբերմունք ունի կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	26	6.6	6.9	6.9
Համաձայն եմ	57	14.5	15.1	22.0
Համաձայն չեմ	153	39.0	40.6	62.6
Բոլորովին համաձայն չեմ	141	36.0	37.4	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	14	3.6	100.0	
Հրաժարվում եմ պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=3, Միջինը=3.08, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57ե. Մեր համայնքի ղեկավարը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	107	27.3	30.3	30.3
Համաձայն եմ	101	25.8	28.6	58.9
Համաձայն չեմ	93	23.7	26.3	85.3
Բոլորովին համաձայն չեմ	52	13.3	14.7	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	38	9.7	100.0	
Հրաժարվում եմ պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=1, Միջինը=2.25, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57գ. Հայաստանի կառավարությունը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	128	32.7	36.0	36.0
Համաձայն եմ	126	32.1	35.4	71.3
Համաձայն չեմ	75	19.1	21.1	92.4
Բոլորովին համաձայն չեմ	27	6.9	7.6	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	35	8.9	100.0	
Հրաժարվում եմ պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=1, Միջինը=2.00, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57է. Միջազգային կազմակերպությունները բավարար ջանք չեն գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն եմ	124	31.6	38.3	38.3
Համաձայն եմ	108	27.6	33.3	71.6
Համաձայն չեմ	69	17.6	21.3	92.9
Բոլորովին համաձայն չեմ	23	5.9	7.1	100.0
Չգիտեմ/չեմ կարող ասել	67	17.1	100.0	
Հրաժարվում եմ պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=1, Միջինը=1.97, Սեդիանը=2.00 (1=խիստ համաձայն եմ և 4=բոլորովին համաձայն չեմ, «չգիտեմ/չեմ կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57դ. Կին փախստականները և ապաստան հայցողներն իրենց մեկուսացված են զգում Հայաստանում				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	38	9.7	9.9	9.9
Համաձայն են	72	18.4	18.8	28.6
Համաձայն չեն	133	33.9	34.6	63.3
Բոլորովին համաձայն չեն	141	36.0	36.7	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	7	1.8	100.0	
Հրաժարվում են պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=2.98, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57թ. Հայաստանի կառավարությունը պաշտպանում է փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքները				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	40	10.2	11.7	11.7
Համաձայն են	120	30.6	35.2	46.9
Համաձայն չեն	95	24.2	27.9	74.8
Բոլորովին համաձայն չեն	86	21.9	25.2	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	50	12.8	100.0	
Հրաժարվում են պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=2, Միջինը=2.67, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 57ժ. Հայ հասարակությունն ինձ վատ է վերաբերվում, և ես ինձ մերժված են զգում				
	Քանակը	Տոկոսը	Իրական տոկոսը	Գումարային տոկոսը
Խիստ համաձայն են	10	2.6	2.6	2.6
Համաձայն են	41	10.5	10.6	13.2
Համաձայն չեն	150	38.3	38.8	51.9
Բոլորովին համաձայն չեն	186	47.4	48.1	100.0
Չգիտեմ/չեն կարող ասել	4	1.0	100.0	
Հրաժարվում են պատասխանել	1	0.3		
Ընդամենը	392	100.0		
Մոդան=4, Միջինը=3.32, Սեդիանը=3.00 (1=խիստ համաձայն են և 4=բոլորովին համաձայն չեն, «չգիտեմ/չեն կարող ասել» պատասխաններն ընդգրկված չեն)				

Աղյուսակ 58. Կարծիքների միջին արժեքները՝ ներկայացված Աղյուսակներ 57ա-57ժ-ում			
<i>(դասակարգված ածանց կարգով)</i>			
	Միջինը	Մոդան	Մեդիանը
Միջազգային կազմակերպությունները բավարար ջանք չեն գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար:	1.97	1	2.00
Հայաստանի կառավարությունը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար:	2.00	1	2.00
Մեր համայնքի ղեկավարը բավարար ջանք չի գործադրում՝ փախստականների և ապաստան հայցողների խնդիրները լուծելու համար:	2.25	1	2.00
Հայաստանի կառավարությունը պաշտպանում է փախստականների և ապաստան հայցողների իրավունքները:	2.67	2	3.00
Ես դժվարություններ ունեմ, քանի որ ես լավ չեմ տիրապետում հայերեն լեզվին:	2.95	4	3.00
Կին փախստականները և ապաստան հայցողները իրենց մեկուսացված են զգում Հայաստանում:	2.98	4	3.00
Հայ հասարակությունը բացասական վերաբերմունք ունի կին փախստականների և ապաստան հայցողների նկատմամբ:	3.08	3	3.00
Ինձ չեն ընդունել այն աշխատանքի, որին ես դիմել էի, քանի որ ես փախստական եմ:	3.24	4	3.00
Հայ հասարակությունն ինձ վատ է վերաբերվում, և ես ինձ մերժված եմ զգում:	3.32	4	3.00
Իմ երեխայի դասընկերները և ուսուցիչները կողմնապահ են նրա նկատմամբ, քանի որ նա փաստական է:	3.36	4	4.00

Ժողովրդագրական տվյալներ

Աղյուսակ 59. Հարցվածների տարիքը		
	Միջինը	Մեղիանը
	47.12	48.00
	Նվազագույնը	Առավելագույնը
	18	75

Աղյուսակ 60. Հարցվածների ստացած ամենաբարձր կրթությունը			
	Քանակը	Տոկոսը	Գումարային տոկոսը
տարրական դպրոց (4 տարի)	4	1.0	1.0
թերի միջնակարգ դպրոց	10	2.6	3.6
8-ամյա միջնակարգ դպրոց	60	15.3	18.9
10-ամյա միջնակարգ դպրոց	140	35.7	54.6
քոլեջ, մասնագիտական դպրոց	126	32.1	86.7
համալսարան (4 կամ 5 տարի)	52	13.3	100.0
գիտական կոչում	0	0.0	
Ընդամենը	392	100.0	

Աղյուսակ 61. Կես դրույքով կամ լրիվ դրույքով աշխատանք, ներառյալ ինքնագրավածությունը		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	99	25.3
ոչ	292	74.7
Ընդամենը	391	100.0

Աղյուսակ 62. 2008-ի օգոստոսի եկամուտը ՀՀ դրամով		
	Միջինը	Մեղիանը
	65,375.22	45,000.00
	Նվազագույնը	Առավելագույնը
	1,700.00	600,000.00

Աղյուսակ 63. Տնային տնտեսության գիսավորը		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	130	33.2
ոչ	261	66.8
Ընդամենը	391	100.0

Աղյուսակ 64. Ներկա ամուսնական կարգավիճակը		
	Քանակը	Տոկոսը
Երբեք չամուսնացած	79	20.2
Ամուսնացած	205	52.3
Այրի	72	18.4
Ամուսնալուծված	32	8.2
Ամուսնուց առանձին ապրող	4	1.0
Ընդամենը	392	100.0

Աղյուսակ 64ա. Ամուսնության տարեթիվը		
	Միջինը	Մեղիանը
	1983	1983
	Նվազագույնը	Առավելագույնը
	1938	2008

Աղյուսակ 65. Ամուսինը ներկայումս բնակվում է նույն տնային տնտեսությունում		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	195	95.1
ոչ	10	4.9
Ընդամենը	205	100.0

Աղյուսակ 66. Ունի երեխաներ		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	304	77.7
ոչ	87	22.3
Ընդամենը	391	100.0

Աղյուսակ 67. Հղի է եղել վերջին տարվա ընթացքում		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	17	4.3
ոչ	374	95.7
Ընդամենը	391	100.0

Աղյուսակ 68. Հաշմանդամության կարգավիճակը		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	41	10.5
ոչ	350	89.5
Ընդամենը	391	100.0

Աղյուսակ 68ա. Ստանում է հաշմանդամության նպաստ կառավարությունից		
	Քանակը	Տոկոսը
այո	21	51.2
ոչ	20	48.8
Ընդամենը	41	100.0

Հավելված Ա. Հարցվածների հիմնական զբաղմունքները հակամարտությունից առաջ		
<i>(դասակարգված նվազման կարգով)</i>		
	Քանակը	Տոկոսը
տնային տնտեսուհի	63	18.8
աշակերտ/ուսանող	46	13.7
բանվոր	45	13.4
ուսուցչուհի	32	9.6
հաշվապահ	16	4.8
ինժեներ	14	4.2
հողագործ	11	3.3
քարտուղարուհի	10	3.0
վաճառող	10	3.0
բուժքույր	9	2.7
խոհարար	7	2.1
կար անող կին	7	2.1
տնտեսագետ	6	1.8
լաբորանտ	5	1.5
հսկիչ	4	1.2
ադմինիստատոր	4	1.2
ծրագրավորող	3	0.9
գանձապահ	3	0.9
տեխնիկ	3	0.9
վարսավիր	3	0.9
քիմիկոս	2	0.6
ջուլիակուհի	2	0.6
դերձակ	2	0.6
հեռախոսի օպերատոր	2	0.6
պահեստապետ	2	0.6
կենսաթոշակառու	2	0.6
կադրերի բաժնի մասնագետ	2	0.6
երեխա խնամող	1	0.3
հացթուփ	1	0.3
բուժետի սպասուհի	1	0.3
հավաքարար	1	0.3
ընկերության տնօրեն	1	0.3
շինարար	1	0.3
պարուհի	1	0.3
ատամնաբույժ	1	0.3
վերելակի մասնագետ	1	0.3
ապրանքագետ	1	0.3
բժիշկ	1	0.3
գրասենյակի մենեջեր	1	0.3
նկարչուհի	1	0.3
դեղագործ	1	0.3
գիտնական, աստղագիտություն	1	0.3
կոշկակար	1	0.3
խանութի վարիչ	1	0.3
թարգմանչուհի	1	0.3
ՄԱԶԾ մենեջեր	1	0.3
աշխատել է տպարանում	1	0.3
Ընդամենը	335	100.0